

ZARZĄDZENIE NR 2/04

DYREKTORA GENERALNEGO SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

z dnia 24 lutego 2004 r.

**w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy
penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy
i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych**

Na podstawie art. 249a pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.¹) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie określa szczegółowe zasady:

- 1) prowadzenia i organizacji programów resocjalizacji skazanych oraz zajęć kulturalno - oświatowych oraz z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 2) prowadzenia rozmów wychowawczych ze skazanymi i sporządzania prognoz kryminologiczno – społecznych;
- 3) nagradzania i karania dyscyplinarnego skazanych;
- 4) przeciwdziałania negatywnym przejawom podkultury przestępczej;
- 5) przeciwdziałania aktom samoagresji;
- 6) tworzenia i działalności zespołów skazanych o cechach samorządu;
- 7) udzielania pomocy w readaptacji społecznej skazanych oraz pomocy doraźnej osobom zwalnianym z zakładów karnych;
- 8) prowadzenia oddziaływań terapeutycznych;
- 9) prowadzenia i dokumentowania badań osobopoznawczych;
- 10) organizacji działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oceny pracy penitencjarnej;
- 11) ramowe zakresy czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych.

Rozdział 1

Prowadzenie i organizacja programów resocjalizacji skazanych oraz zajęć kulturalno–oświatowych i zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu

§ 2. 1. W zakładzie karnym prowadzi się:

- 1) programy resocjalizacji sprzyjające przygotowaniu do readaptacji społecznej skierowane do grup skazanych, wyodrębnionych ze względu na wspólne potrzeby, w szczególności w zakresie:

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997r. Nr 160 poz. 1083; z 1999r. Nr 83, poz. 931; z 2000r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268; z 2001r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194; z 2002r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679; z 2003r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750; z 2004r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703; z 2005r. Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479; z 2006r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648 oraz z 2007r. Nr 123, poz. 849.

- a) przeciwdziałania agresji i przemocy,
- b) przeciwdziałania uzależnieniom oraz nadużywaniu alkoholu lub używaniu narkotyków,
- c) przeciwdziałania pro-kryminalnym postawom,
- d) aktywizacji zawodowej i promocji zatrudnienia,
- e) kształtowania umiejętności społecznych,
- f) kształtowania umiejętności poznawczych,
- g) integracji rodzin, zwłaszcza wobec skazanych odbywających długoterminowe kary pozbawienia wolności.

2) zajęcia kulturalno – oświatowe oraz zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu.

2. W zakładzie karnym można prowadzić inne programy dla grup skazanych, służące realizacji celów kary pozbawienia wolności, w szczególności po zaspokojeniu zapotrzebowania na programy, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

3. Programy i zajęcia, o których mowa w ust. 1, w szerokim zakresie i różnorodnych formach prowadzi się, w szczególności dla skazanych:

- 1) młodocianych;
- 2) uczestniczących w systemie programowanego oddziaływania.

4. Programy i zajęcia, o których mowa w ust. 1, można prowadzić we współpracy z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, zwanego dalej „kodeksem” lub zleca się ich realizację innym wyspecjalizowanym podmiotom posiadającym stosowne uprawnienia.

§ 2a. 1. W pierwszej kolejności należy realizować programy oparte na szerokich podstawach teoretycznych, o udokumentowanej skuteczności.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, należy realizować w sposób zgodny z ich założeniami merytorycznymi.

§ 3. 1. Programy, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, zawierają:

- 1) teoretyczny model, stanowiący uzasadnienie programu, który wyjaśnia, w jaki sposób to, co jest proponowane w programie, będzie miało wpływ na czynniki skojarzone z zachowaniami przestępczymi;
- 2) zidentyfikowane czynniki ryzyka, których zmiana będzie prowadzić do zmniejszenia ryzyka powrotu do przestępstwa;
- 3) spektrum celów;
- 4) metody;
- 5) zasady rekrutacji skazanych do programu;
- 6) określenie intensywności, sekwencji i czasu trwania programu;
- 7) miejsce realizacji programu;
- 8) kadrę i bazę niezbędną do realizacji programu;
- 9) szczegółowy kosztorys i wskazanie źródeł finansowania realizowanego programu;
- 10) sposób oceny efektów programu.

2. Uczestnictwo skazanego w programie stanowi zadanie indywidualnego programu oddziaływania opracowanego dla skazanego.

3. Realizacja programu jest dokumentowana zgodnie z wzorem, stanowiącym załącznik nr 32 do zarządzenia.

§ 3a. 1. Programy, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, realizuje, w szczególności:

- 1) dział penitencjarny;**
- 2) dział kwatermistrzowski;**
- 3) dział ochrony;**
- 4) dział finansowy.**

2. Funkcjonariusze i pracownicy działu penitencjarnego opracowują lub współuczestniczą w opracowaniu i realizacji programów.

3. Dział kwatermistrzowski dokonuje zakupów, przechowuje, wydaje oraz prowadzi ewidencję asortymentowo-ilościową przedmiotów zakupionych na potrzeby realizacji programów.

4. Dział ochrony realizuje czynności związane z doprowadzaniem i dozowaniem skazanych podczas prowadzonych zajęć wynikających z realizacji programów.

5. Dział finansowy prowadzi obsługę finansową realizowanych programów.

6. Kierownicy, funkcjonariusze i pracownicy pozostałych działów zobowiązani są do udzielania wszelkiej niezbędnej pomocy osobom realizującym programy, zgodnie z merytorycznym zakresem ich działania.

§ 4. 1. Zajęcia, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 organizuje się w czasie wolnym od pracy, nauki, zajęć terapeutycznych i zajęć wynikających z programów resocjalizacji.

2. Zajęcia, o których mowa w ust. 1, intensyfikuje się odpowiednio do potrzeb wynikających z rozpoznania środowiska skazanych.

§ 5. 1. Podczas zajęć kulturalno - oświatowych nie należy udostępniać treści:

- 1) pornograficznych lub w sposób nieuzasadniony eksponujących przemoc;**
- 2) innych, sprzecznych z zasadami współżycia społecznego albo zagrażających prawidłowemu rozwojowi młodocianych.**

2. Podczas zajęć wychowania fizycznego i sportowych nie należy:

- 1) zezwalać na uprawianie sportów walki;**
- 2) stosować środków sztucznie wspomagających rozwój tkanki mięśniowej.**

§ 6. Zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu organizuje się:

- 1) w świetlicach;**
- 2) w halach sportowych;**
- 3) w salach sportowych;**
- 4) na boiskach;**
- 5) na placach spacerowych;**
- 6) w innych pomieszczeniach zakładu karnego przystosowanych do tego celu;**
- 7) w obiektach sportowych poza zakładem karnym.**

§ 7. 1. Zajęcia, o których mowa w § 6, realizuje się w szczególności poprzez:

- 1) ćwiczenia ogólnorozwojowe;**
- 2) gry zespołowe;**
- 3) gry i zabawy ruchowe;**
- 4) zajęcia rekreacyjne.**

2. W ramach zajęć, o których mowa w ust. 1, organizuje się oddziałowe, ogólnozakładowe i środowiskowe rozgrywki, turnieje, spartakiady, festyny i imprezy rekreacyjno – sportowe.

§ 8. Dyrektor zakładu karnego, zwany dalej „dyrektorem”, stwarza odpowiednie warunki do bezpiecznej i higienicznej realizacji zajęć, o których mowa w § 6, w szczególności poprzez:

- 1) zapewnienie bazy materialno - technicznej umożliwiającej korzystanie z bezpiecznych urządzeń i sprzętu sportowego;
- 2) wyznaczenie do prowadzenia zajęć osób posiadających kwalifikacje nauczyciela wychowania fizycznego, trenera lub instruktora;
- 3) zapewnienie, w miarę możliwości, kąpieli po zakończeniu zajęć przez skazanych.

§ 9. Urządzenia i sprzęt wykorzystywany do prowadzenia zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu nie mogą zagrażać zdrowiu i życiu osób z nich korzystających, muszą być sprawne oraz posiadać aktualny atest, zgodny z Polskimi Normami, określającymi sposób ich bezpiecznego użytkowania.

§ 10. Uczestników zajęć, o których mowa w § 6, w szczególności zorganizowanych zajęć wychowania fizycznego i sportowych oraz imprez sportowych, w miarę możliwości ubezpiecza się od następstw nieszczęśliwych wypadków, wynikłych na skutek udziału w tego typu zajęciach.

§ 11. 1. W celu umożliwienia skazanemu wykonywania twórczości własnej należy określić:

- 1) **czas i miejsce jej wykonywania;**
- 2) **sposób pozyskania materiałów i narzędzi, zasady ich ewidencjonowania, używania oraz przechowywania.**

2. Jeżeli skazani wykonują twórczość własną w formie grupowej, w wydzielonej pracowni, zasady wykorzystania pomieszczenia, instalowania i użytkowania w nim urządzeń mechanicznych, przechowywania narzędzi i materiałów chemicznych oraz ich zabezpieczenia ustala się w odrębnym regulaminie uzgodnionym ze służbą penitencjarną, kwatermistrzowską i ochroną, funkcjonariuszem wyznaczonym do wykonywania zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej oraz funkcjonariuszem odpowiedzialnym za sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

3. W regulaminie, o którym mowa w ust. 2, ustala się również rodzaj twórczości własnej, zasady jej wytwarzania, ewidencjonowania i przeznaczenia wytworzonych przedmiotów.

4. Wytwory twórczości własnej stanowią własność skazanego, chyba że zostały wykonane podczas terapii zajęciowej lub w ramach uczestnictwa w programie, którego efektem są wytwory rękodzieła artystycznego, rzemiosła regionalnego lub przedmioty o charakterze pamiątkarskim, zwane dalej „wytworami”, z materiałów dostarczonych przez zakład karny.

5. Skazanym, którym zezwolono na twórczość własną lub zakwalifikowano do programów, których efektem są wytwory wymienione w ust. 4, można zezwolić na udział w konkursach i przeglądach sztuki, zwłaszcza więziennej, oraz prezentacjach okolicznościowych i wystawach organizowanych poza zakładem karnym.

6. Dyrektor zakładu karnego wyznacza trzyosobowy zespół, spośród funkcjonariuszy lub pracowników posiadających stosowne kwalifikacje, do koordynowania działalności skazanych wykonujących twórczość w pracowni lub w ramach programu, dokumentowania jej, gospodarowania środkami finansowymi, uzupełniania materiałów i narzędzi, pozyskiwania instruktorów zajęć, promocji oraz wystawiennictwa i zbywania wytworów.

7. Koszty przesyłki wyrobów w formie upominku dla rodziny lub przekazywanych do celów konkursowych lub wystawienniczych zgłaszanych indywidualnie ponosi skazany. Jeżeli skazany nie dysponuje własnymi środkami finansowymi koszty przesyłki mogą być pokryte ze środków, w ramach których były wytworzone.

8. Dyrektor zakładu karnego może zdecydować o innej formie dostarczenia wytworów do miejsca ich przeznaczenia, w szczególności gdy jest organizatorem wystawy lub gdy uczestnicy programu lub pracowni prezentują swoje prace zbiorowo.

§ 12. Skazanym stwarza się warunki do nabywania i prenumeraty prasy z ich funduszy własnych oraz udostępnia się prasę zakupywaną ze środków zakładu karnego.

§ 13. Regulamin biblioteki określa w szczególności:

- 1) komu, i w jakim czasie przysługuje prawo do korzystania z biblioteki;
- 2) prawa i obowiązki czytelnika;
- 3) sankcje przewidziane w przypadku nieprzestrzegania regulaminu.

§ 14. Biblioteka w zakładzie karnym powinna dysponować lokalem odpowiednio zabezpieczonym i wyposażonym w niezbędny sprzęt biblioteczny oraz podręcznym warsztatem introligatorskim zapewniającym możliwość bieżącej konserwacji księgozbioru.

§ 15. 1. W bibliotece gromadzi się, opracowuje i udostępnia następujące księgozbiory:

- 1) **ogólny, przeznaczony dla wszystkich czytelników;**
- 2) przeznaczony wyłącznie dla skazanych przebywających w szpitalu w oddziałach zakaźnych (stały niewymienny, obłożony folią, dezynfekowany);
- 3) podręczny – księgozbiór czytelnici;
- 4) fachowy przeznaczony wyłącznie do użytku funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej.

2. W zależności od potrzeb tworzy się zbiory środków audiowizualnych i multimedialnych dopuszczonych do publicznego odtwarzania.

3. W jednostkach organizacyjnych przy których istnieją szkoły, tworzy się księgozbiór podręczników szkolnych oraz lektur wraz z ich opracowaniami analitycznymi, w których doborze biorą udział, wspólnie z wychowawcą do spraw biblioteki, nauczyciele wytypowani przez dyrektora szkoły.

4. Księgozbiory i zbiory powinny zawierać pozycje wydawnicze w językach obcych.

§ 16. 1. W bibliotece prowadzi się prenumeratę i kolportaż prasy.

2. Przy bibliotece w miarę możliwości organizuje się czytelnię, wyposażoną w prasę oraz wydzielony z całości zbiorów biblioteki księgozbiór podręczny, w której

udostępnia się zbiory na miejscu.

3. W bibliotece prowadzi się w miarę potrzeby punkty biblioteczne, które mogą być zlokalizowane w oddziałach mieszkalnych, szpitalach, ośrodkach diagnostycznych, szkołach, oddziałach, o których mowa w art. 88a § 1 i art. 212a § 2 kodeksu, oddziałach zewnętrznych oraz oddziałach terapeutycznych.

4. Punkt biblioteczny wyposażony jest w:

- 1) sprzęt biblioteczny;
- 2) księgozbiór i prasę;
- 3) regulamin biblioteki;
- 4) alfabetyczny katalog zeszytowy;
- 5) druki niezbędne do ewidencji czytelników i wypożyczeń.

5. Liczba książek w punkcie bibliotecznym zależy od liczby czytelników, którzy będą korzystać z punktu. Na jednego czytelnika powinno przypadać nie mniej niż 10 woluminów.

6. Wymiany księgozbioru punktu bibliotecznego dokonuje się nie rzadziej niż raz na kwartał.

7. W przypadku, gdy nie tworzy się punktów, o których mowa w ust. 3, dyrektor wprowadza system pośredniej wymiany książek jeżeli zachodzi taka potrzeba. Książki dostarcza się wówczas na podstawie zamówień w oparciu o udostępniony katalog zeszytowy.

§ 17. 1. W bibliotece prowadzi się w szczególności:

- 1) ewidencję czytelników i wypożyczeń (osobno dla funkcjonariuszy i pracowników oraz skazanych);
- 2) ewidencję udostępnianych zbiorów księgozbioru podręcznego w czytelni oraz wypożyczanej prasy;
- 3) alfabetyczny katalog kartkowy i katalog rzeczowy.

2. Ewidencję, o której mowa w ust. 1 pkt 1-2, można prowadzić w formie zapisu elektronicznego.

3. Dokumentację biblioteki prowadzi się na zasadach określonych w przepisach dotyczących ewidencji materiałów bibliotecznych.

§ 18. 1. Skazanym zatrudnionym w bibliotece i w radiowęźle sporządza się zakres czynności.

2. Zakresem czynności można w szczególności powierzać skazanym prace związane z:

- 1) konserwacją oraz udostępnianiem księgozbiorów i zbiorów, a także prowadzeniem punktów bibliotecznych;
- 2) obsługą studia radiowęzłowego i telewizyjnego;
- 3) przygotowaniem audycji i programów własnych;
- 4) obsługą i przygotowaniem zbiorowych imprez, konkursów;
- 5) kompletowaniem nagrań.

3. Skazanym nie można powierzać prowadzenia dokumentacji finansowej, księgi inwentarza, rejestru ubytków oraz dokumentacji związanej z postępowaniem szkodowym.

§ 19. 1. Radiowęzeł i studio telewizyjne nadają program złożony z audycji radiowych i programów telewizyjnych, przygotowanych w szczególności przez skazanych zatrudnionych w radiowęźle pod kierunkiem wychowawcy i przez zespoły skazanych.

2. Programy nadawane przez radiowęzeł i studio telewizyjne nie mogą zawierać treści, o których mowa w § 5 ust. 1.

3. W miarę możliwości zapewnia się wgląd do emisji programów radiowęzłowych i studia telewizyjnego na stanowisku dowodzenia.

§ 20. 1. W zabezpieczeniu prawidłowej eksploatacji urządzeń technicznych sieci radiowęzłowej i studia telewizyjnego oraz zapobieganiu ich dewastacji uczestniczą:

- 1) dział penitencjarny;
- 2) dział kwatermistrzowski;
- 3) dział ochrony.

2. Dział penitencjarny zapoznaje skazanych z zasadami bezpiecznego i właściwego użytkowania głośników oraz konsekwencjami w przypadku ich zniszczenia.

3. Dział kwatermistrzowski wyposaża cele mieszkalne w głośniki oraz prowadzi ewidencję stanu głośników w jednostce.

4. Dział ochrony:

- 1) dokonuje sprawdzenia stanu sprawności głośników i zgłasza do działu kwatermistrzowskiego usterki głośników;
- 2) w przypadku ustalenia skazanych, którzy swoim działaniem doprowadzili do zniszczenia głośnika, występuje do właściwych przełożonych z wnioskami o wymierzenie kary dyscyplinarnej.

5. Wszystkie działy wymienione w ust. 1, pkt. 1-3 egzekwują od skazanych właściwe użytkowanie urządzeń technicznych sieci radiowęzłowej i studia telewizyjnego.

§ 21. Dyrektor, w ramach zatwierdzonego planu finansowego zakładu karnego, zapewnia odpowiednie środki na prowadzenie zajęć, o których mowa w § 2 ust. 1, w szczególności na:

- 1) **realizację programów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1;**
- 2) funkcjonowanie zespołów skazanych;
- 3) organizację zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych oraz zakup sprzętu niezbędnego do ich prowadzenia;
- 4) zakup prasy dla skazanych, książek, materiałów introligatorskich i środków audiowizualnych dopuszczonych do publicznego odtwarzania;
- 5) konserwację i zakup urządzeń zapewniających prawidłową pracę radiowęzła, telewizji kablowej;
- 6) uzupełnianie księgozbiorów i zbiorów bibliotecznych oraz prenumeratę prasy;
- 7) konserwację i oprawę zbiorów;
- 8) zakup mebli, sprzętu i urządzeń bibliotecznych.

Rozdział 2

Prowadzenie rozmów wychowawczych ze skazanymi i sporządzanie prognoz kryminologiczno – społecznych

§ 22. 1. W zakładzie karnym przeprowadza się w szczególności następujące rozmowy ze skazanym:

- 1) informacyjną;
- 2) wstępną;

- 3) w związku z istotną zmianą sytuacji prawnej lub rodzinnej skazanego;
- 4) w związku z odbywaniem przez skazanego kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej;
- 5) po zmianie oddziału mieszkalnego;
- 6) przed podjęciem decyzji o skierowaniu do nauczania i po wycofaniu skazanego z nauczania;
- 7) przed podjęciem decyzji o zatrudnieniu i po wycofaniu skazanego z zatrudnienia;
- 8) przed dokonaniem oceny postępów skazanego w resocjalizacji;
- 9) przed opuszczeniem przez skazanego zakładu karnego w związku z przetransportowaniem;
- 10) po przetransportowaniu;
- 11) w związku z koniecznością uaktualnienia potrzeb w zakresie przygotowania skazanego do zwolnienia;
- 12) przed i po czasowym opuszczeniu przez skazanego zakładu karnego;
- 13)²
- 14) końcową.

2. Fakt przeprowadzenia, przebieg i ustalenia dokonane w trakcie rozmów, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, 11 i 14, dokumentuje się w teczce osobopoznawczej aktach osobowych część „B” skazanego.

3. Pozostałe rozmowy dokumentuje się w teczce osobopoznawczej aktach osobowych część „B” skazanego w przypadku, jeżeli w ich toku wychowawca powziął istotne informacje osobopoznawcze.

§ 23. 1. Rozmowę, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 1, wychowawca przeprowadza niezwłocznie po przybyciu skazanego do oddziału, zapoznając skazanego w szczególności z:

- 1) przysługującymi prawami i obowiązkami oraz ustalonym w zakładzie karnym porządkiem wewnętrznym;
- 2) możliwością wystąpienia w czasie pobytu w zakładzie zagrożeń dla bezpieczeństwa osobistego oraz sposobami ich unikania;
- 3) możliwością zetknięcia się z przejawami negatywnych zachowań charakterystycznych dla środowiska przestępczego;
- 4) możliwością zwracania się do przełożonych ze sprawami osobistymi i problemami związanymi z pobytem w zakładzie;
- 5) możliwością zgłaszania próśb związanych z osadzeniem w celi;
- 6) obowiązkiem informowania przełożonych o zagrożeniach dla jego bezpieczeństwa osobistego oraz bezpieczeństwa innych skazanych;
- 7) konsekwencjami stosowania przemocy w stosunku do współosadzonych.

2. W przypadku, jeżeli skazany przyjmowany jest do oddziału poza godzinami pracy administracji rozmowę, o której mowa w ust. 1, przeprowadza wychowawca dyżurny, a w przypadku jego nieobecności - oddziałowy.

§ 24. 1. Rozmowę, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 2, wychowawca przeprowadza niezwłocznie po przybyciu skazanego do oddziału mieszkalnego, jednak nie później niż drugiego dnia od jego przyjęcia do zakładu karnego.

2. W rozmowie, o której mowa w ust. 1 wychowawca:

² uchylony

- 1) po zapoznaniu się z aktami osobowymi skazanego cz. A, ustala w szczególności:
 - a) dotychczasową karalność, a zwłaszcza uprzednie odbywanie kary pozbawienia wolności, oraz pobyty w jednostkach opiekuńczo – wychowawczych lub zakładach poprawczych,
 - b) sytuację rodzinną, mieszkaniową, materialną i zobowiązania alimentacyjne,
 - c) problemy osobiste z uwzględnieniem konfliktów z otoczeniem,
 - d) sposób reagowania na sytuacje trudne, ze szczególnym uwzględnieniem autoagresji,
 - e) wykształcenie,
 - f) objawy widocznej niepełnosprawności oraz deklarowany przez skazanego stan zdrowia,
 - g) fakty świadczące o nadużywaniu alkoholu lub o zażywaniu środków odurzających lub psychotropowych wskazujące na możliwość uzależnienia,
 - h) przebieg zatrudnienia przed osadzeniem,
 - i) uzdolnienia, zainteresowania oraz praktyczne umiejętności zawodowe,
 - j) dotychczasowe związki i stosunek skazanego do podkultury przestępczej przed osadzeniem w zakładzie karnym,
 - k) stosunek do popełnionego przestępstwa oraz orzeczonej kary,
 - l) aktualne potrzeby bytowe,
 - m) potrzeby postpenitencjarne;
- 2) informuje skazanego o możliwości:
 - a) uzyskania pomocy lekarskiej i psychologicznej oraz poddania się lub kontynuacji leczenia odwykowego,
 - b) udziału w zajęciach kulturalno – oświatowych, sportowych oraz działalności społecznej,
 - c) korzystania z posług i praktyk religijnych,
 - d) zatrudnienia,
 - e) nauczania,
 - f) uzyskania pomocy materialnej i postpenitencjarnej oraz sposobach udzielania pomocy materialnej rodzinie w miejscu zamieszkania;
- 3) zobowiązuje skazanego do dostarczenia dowodu osobistego oraz udokumentowania posiadanego wykształcenia.

3. Ustalenia z rozmowy, o której mowa w ust 1, uzupełnia się, weryfikuje i analizuje w toku dalszej pracy ze skazanym.

4. W przypadku stwierdzenia, że sąd nie nadesłał posiadanych w sprawie informacji dotyczących osoby skazanego, podejmuje się działania, niezbędne do ich uzyskania.

5. Z wnioskiem, o którym mowa w art. 11 § 2 kodeksu, dyrektor zakładu karnego występuje w przypadku stwierdzenia przez wychowawcę potrzeby wglądu w akta sądowe.

§ 25. W rozmowie, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 3, wychowawca ocenia możliwy wpływ zaistniałych zmian na zachowanie skazanego oraz udziela stosownych do okoliczności rad lub wskazówek.

§ 26. W rozmowie, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 4, wychowawca:

- 1) ocenia zachowanie skazanego w trakcie odbywania kary dyscyplinarnej;
- 2) ustala stosunek skazanego do wymierzonej kary dyscyplinarnej;

- 3) przyjmuje prośby i skargi skazanego, w szczególności związane z wykonywaniem kary dyscyplinarnej.

§ 27. Niezwłocznie po zmianie przez skazanego oddziału mieszkalnego wychowawca po zapoznaniu się z jego teczką osobopoznawczą, przeprowadza z nim rozmowę, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 5, w której zapoznaje go ze specyfiką oddziału oraz przypomina o prawach, obowiązkach i możliwościach, z którymi skazany został zapoznany w rozmowie informacyjnej.

§ 28. 1. W rozmowie, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 6, jeżeli rozmowa jest przeprowadzana przed podjęciem decyzji o skierowaniu skazanego do nauczania, wychowawca przedstawia skazanemu propozycję podjęcia nauki w szkole lub szkolenia kursowego, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) udokumentowaną dotychczasową naukę w szkole stanowiącą podbudowę programową konieczną do podjęcia nauki w wybranym typie szkoły lub semestrze nauki;
- 2) motywacje i predyspozycje do nauki w odpowiednim typie szkoły lub szkolenia kursowego;
- 3) zalecenia zawarte w indywidualnym programie oddziaływania;
- 4) zalecenia wynikające z przeprowadzonych badań psychologicznych, o ile takie badania zostały przeprowadzone;
- 5) ogólny stan zdrowia, stwierdzony w wyniku badania przez lekarza, zatrudnionego w więziennej służbie zdrowia;
- 6) termin warunkowego przedterminowego zwolnienia lub końca kary;
- 7) dotychczasowy staż pracy skazanego w wybranym zawodzie lub kierunku kształcenia;
- 8) zgodność wybranego przez skazanego typu szkoły i kierunku kształcenia z wykazem szkół i aktualnym, na dany semestr, wykazem kierunków kształcenia w szkołach;
- 9) przeznaczenie jednostki penitencjarnej, przy której funkcjonuje szkoła prowadząca nauczanie w wybranym typie szkoły i kierunku kształcenia.

2. Po podjęciu decyzji o wycofaniu skazanego z nauczania wychowawca przeprowadza z nim rozmowę, w której informuje go o przyczynach i konsekwencjach wycofania z nauczania.

§ 29. 1. W rozmowie, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 7, w przypadku, jeżeli rozmowa jest przeprowadzana przed podjęciem decyzji o zatrudnieniu, wychowawca w porozumieniu z inspektorem ds. zatrudnienia przedstawia skazanemu propozycję zatrudnienia, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) przygotowanie zawodowe skazanego;
- 2) zobowiązania finansowe;
- 3) zainteresowania zawodowe;
- 4) potrzeby wynikające z toku nauczania;
- 5) sytuację materialną rodziny.

2. Po podjęciu decyzji o wycofaniu skazanego z zatrudnienia wychowawca w porozumieniu z inspektorem ds. zatrudnienia, przeprowadza ze skazanym rozmowę, w której informuje go o przyczynach wycofania z zatrudnienia.

§ 30. W rozmowie, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 8, wychowawca:

- 1) zapoznaje skazanego z projektem oceny jego postępów w resocjalizacji oraz

- wysłuchuje zgłaszanych do projektu uwag i zastrzeżeń skazanego;
- 2) w przypadku, jeżeli skazany odbywa karę w systemie programowanego oddziaływania wychowawca, przy udziale skazanego weryfikuje indywidualny program oddziaływania i zapoznaje skazanego z propozycjami zmian w indywidualnym programie oddziaływania, o ile ustalenia zawarte w projekcie oceny postępów skazanego w resocjalizacji wskazują na taką potrzebę;
 - 3) w przypadku, jeżeli skazany odbywa karę w systemie zwykłym, wychowawca ponawia propozycję odbywania przez niego kary w systemie programowanego oddziaływania.

§ 31. 1. W rozmowie, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 9, wychowawca ustala:

- 1) miejsce zamieszkania skazanego, a w przypadku utrzymywania przez skazanego kontaktów z rodziną lub innymi osobami bliskimi, miejsce ich zamieszkania;
- 2) potrzeby w zakresie zapewnienia skazanemu bezpieczeństwa osobistego.

2. Jeżeli zachodzi przypuszczenie, że skazany może stwarzać w trakcie transportowania zagrożenie dla innych skazanych lub być obiektem szykan ze strony współosadzonych, wychowawca informuje o tym bezpośrednich przełożonych.

§ 32. Niezwłocznie po przetransportowaniu skazanego wychowawca, po zapoznaniu się z jego teczką osobopoznawczą i aktami osobowymi cz. A, przeprowadza rozmowę, o której mowa w § 22 ust 1 pkt 10, w której w szczególności:

- 1) ustala zmiany w sytuacji skazanego, a w przypadku przetransportowania z aresztu śledczego do zakładu karnego weryfikuje dane zawarte w rozmowie wstępnej;
- 2) zapoznaje skazanego ze specyfiką zakładu oraz ustalonym porządkiem wewnętrznym.

§ 33. 1. Nie później niż 6 miesięcy przed przewidywanym terminem warunkowego zwolnienia skazanego lub przed zakończeniem odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, wychowawca przeprowadza ze skazanym rozmowę, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 11.

2. W uzasadnionych przypadkach, potrzebę przeprowadzenia rozmowy, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 11, wychowawca zgłasza wychowawcy do spraw pomocy postpenitencjarnej.

3. Jeżeli wychowawca uzna za konieczne określenie czasu niezbędnego na przygotowanie skazanego do życia po zwolnieniu, a skazany wyrazi na to zgodę, wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej występuje z wnioskiem do komisji penitencjarnej o wyznaczenie okresu, o którym mowa w art. 164 § 1 kodeksu.

§ 34. 1. Rozmowę, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 12, wychowawca przeprowadza przed opuszczeniem przez skazanego po raz pierwszy zakładu karnego oraz w zależności od potrzeb, w związku z udzieleniem przepustki wymienionej w art. 91 pkt 7, art. 92 pkt 9, lub uzyskaniem zezwolenia wymienionego w art. 131 § 2, art. 138 § 1 pkt 7 – 8, art. 141a § 1 kodeksu.

2. W rozmowie, o której mowa w ust. 1, wychowawca informuje skazanego o:

- 1) zasadach wykorzystywania zezwoleń;
- 2) konieczności właściwego zachowania w czasie ich trwania;

- 3) następstwach spóźnienia lub niepowrotu w wyznaczonym terminie do zakładu;
- 4) konsekwencjach określonych w art. 242 § 2 kodeksu karnego, niepowrotu do zakładu karnego bez usprawiedliwionej przyczyny, po upływie 3 dni od wyznaczonego terminu powrotu.

3. Przed opuszczeniem przez skazanego zakładu karnego w związku z uzyskaniem zezwolenia wymienionego w art. 165 § 2 kodeksu rozmowę, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 11, przeprowadza wychowawca ds. pomocy postpenitencjarnej przekazując skazanemu zalecenia wychowawcze, do realizacji w trakcie pobytu poza zakładem karnym.

4. Po wykorzystaniu przez skazanego zezwoleń, o których mowa w ust. 1 i 3, właściwy wychowawca przeprowadza ze skazanym rozmowę na temat sposobu ich wykorzystania, oraz realizacji przekazanych zaleceń.

§ 35.³

§ 36. 1. Bezpośrednio przed zwolnieniem skazanego z zakładu karnego, wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej, przeprowadza rozmowę wymienioną w § 22 ust. 1 pkt 14, w trakcie której:

- 1) udziela stosownych rad i wskazówek sprzyjających adaptacji społecznej po zwolnieniu;
- 2) udziela informacji o zakresie otrzymanej przez skazanego pomocy z zakładu karnego oraz o możliwościach uzyskania dalszej pomocy od instytucji i organizacji jej udzielających;
- 3) przyjmuje prośby i skargi związane z działalnością zakładu karnego.

2. Dokumentując rozmowę, o której mowa w ust. 1, wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej uzasadnia zakres udzielonej skazanemu pomocy, a w przypadku, jeżeli skazany opuszczający zakład karny nie posiada dowodu osobistego, wyjaśnia przyczyny nieuzyskania przez skazanego dokumentu tożsamości w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności.

3. Informację o udzielonej skazanemu pomocy przy zwolnieniu zamieszcza się w świadectwie zwolnienia.

Rozdział 3

Sporządzanie prognoz kryminologiczno – społecznych⁴

§ 37. 1. Prognozę kryminologiczno-społeczną, o której mowa w § 25 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 151, poz. 1469), zwanego dalej „rozporządzeniem”, sporządza się na druku, stanowiącym załącznik nr 19 do zarządzenia.

2. Sporządzając prognozę kryminologiczno – społeczną skazanemu, który nabył uprawnień do warunkowego przedterminowego zwolnienia, uwzględnia się dodatkowo przesłanki zawarte w art. 77 §1 Kodeksu karnego.

3. Sporządzoną prognozę kryminologiczno-społeczną umieszcza się w teczce osobopoznawczej skazanego.

³ uchylony (szybka nowelizacja)

² tytuł uchylony

4. Prognoza kryminologiczno-społeczna może stanowić element projektu oceny okresowej.

Rozdział 4 Nagradzanie i karanie dyscyplinarne skazanych

§ 38. 1. Nagradzanie skazanego powinno sprzyjać wdrażaniu go do przestrzegania społecznie akceptowanych norm i zasad postępowania, poprzez skłanianie go do powtarzania nagradzanych zachowań.

2. Decyzje o przyznaniu nagrody wydaje się na piśmie i podaje do wiadomości skazanemu.

3. Skazanego należy nagradzać niezwłocznie po stwierdzeniu zachowania zasługującego na wyróżnienie.

4. Wnioskując o przyznanie skazanemu nagrody należy stosować zasadę gradacji nagród.

5. W przypadkach, uzasadnionych względami wychowawczymi, skazanemu można przyznać więcej niż jedną nagrodę.

6. Po przyznaniu skazanemu nagrody wychowawca niezwłocznie zawiadamia o tym właściwe dla jej realizacji działy zakładu karnego.

§ 39. 1. Przyznanie nagrody w postaci zezwolenia, o którym mowa w art. 138 § 1 pkt 7 lub 8 kodeksu oraz udzielenie przepustki, o której mowa w art. 91 pkt 7 lub art. 92 pkt 9 kodeksu, może nastąpić po stwierdzeniu pozytywnej oceny postępów skazanego w procesie resocjalizacji oraz pozytywnej prognozy społeczno-kryminologicznej.

2. Zezwoleń i przepustek, o których mowa w ust. 1, udziela się skazanemu zwłaszcza w celu wzmocnienia więzi rodzinnej.

§ 40. 1. Dział penitencjarny wykonuje decyzje w sprawie przyznania nagród:

- 1) pochwały;
- 2) zezwolenia na częstsze branie udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych lub z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 3) zezwolenia na przekazanie osobie wskazanej przez skazanego upominku;
- 4) zatarcia wszystkich lub niektórych kar dyscyplinarnych.

2. Nagrodę, wymienioną w ust. 1 pkt 3, realizuje się w porozumieniu z działami: ochrony, kwatermistrzowskim oraz finansowym.

3. Nagrodę, wymienioną w ust. 1 pkt 4, realizuje się w porozumieniu z działem właściwym do wykonania kary podlegającej zatarciu.

4. Dział finansowy w porozumieniu z działem ochrony wykonuje decyzje o przyznaniu nagród:

- 1) rzeczowej lub pieniężnej;
- 2) zezwolenia na dokonywanie dodatkowych zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym;
- 3) zezwolenia na telefoniczne porozumienie się skazanego ze wskazaną przez niego osobą na koszt zakładu karnego.

5. Dział ochrony wykonuje, w porozumieniu z działem ewidencji, decyzje o:

- 1) przyznaniu nagród w formie zezwoleń na:
 - a) dodatkowe lub dłuższe widzenie,

- b) widzenie bez osoby dozorującej,
 - c) widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej,
 - d) odbywanie widzeń we własnej odzieży,
 - e) widzenie bez dozoru poza obrębem zakładu karnego, z osobą najbliższą lub osobą godną zaufania,
 - f) opuszczenie zakładu karnego bez dozoru;
- 2) udzieleniu skazanemu przepustek określonych w art. 91 pkt 7, art. 92 pkt 9 kodeksu.
6. Decyzje o przyznaniu nagród lub udzieleniu przepustek, wymienionych w ust. 5 pkt 1, lit. d - f, oraz pkt 2, wykonuje się w porozumieniu z działem kwatermistrzowskim.
7. Decyzje o przyznaniu nagrody w formie zezwolenia na otrzymanie dodatkowej paczki żywnościowej wykonuje dział ochrony.

§ 41. 1. Wymierzenie kary dyscyplinarnej skazanemu powinno sprzyjać wyeliminowaniu jego społecznie nieakceptowanych zachowań i zasad postępowania poprzez uświadomienie mu konsekwencji powtarzania przekroczeń powodujących odpowiedzialność dyscyplinarną.

2. Wymierzenie kary dyscyplinarnej powinno nastąpić niezwłocznie po dokonaniu przez skazanego przekroczenia.

3. O wymierzeniu kary dyscyplinarnej wychowawca niezwłocznie zawiadamia właściwe dla jej wykonania działy zakładu karnego.

§ 42. 1. Dział penitencjarny wykonuje decyzje o wymierzeniu kar dyscyplinarnych:

- 1) nagany;
- 2) pozbawienia wszystkich lub niektórych nie wykorzystanych przez skazanego nagród lub ulg albo zawieszenie ich wykonania;
- 3) pozbawienia korzystania z udziału w niektórych zajęciach kulturalno-oświatowych lub z zakresu kultury fizycznej i sportu.

2. Decyzje o wymierzeniu kar dyscyplinarnych wymienionych w ust. 1 pkt 2, wykonuje się w porozumieniu z działem właściwym do realizacji niewykorzystanej nagrody.

3. Decyzje o wymierzeniu kar dyscyplinarnych wymienionych w ust. 1 pkt 3, wykonuje się w porozumieniu z działem ochrony.

4. Dział ochrony wykonuje decyzje w sprawie wymierzonych kar dyscyplinarnych:

- 1) pozbawienia możliwości otrzymania paczek żywnościowych;
- 2) umieszczenia w celi izolacyjnej.

5. Dział ochrony w porozumieniu z działem ewidencji wykonuje decyzje w sprawie wymierzonej kary dyscyplinarnej udzielania widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą.

6. Dział finansowy wykonuje decyzję w sprawie wymierzonych kar dyscyplinarnych:

- 1) pozbawienia lub ograniczenia możliwości dokonywania zakupów artykułów żywnościowych lub wyrobów tytoniowych;
- 2) obniżenia przypadającej skazanemu części wynagrodzenia za pracę.

Rozdział 5

Przeciwdziałanie negatywnym przejawom podkultury przestępczej

§ 43. 1. Przeciwdziałanie negatywnym przejawom podkultury przestępczej polega na zapobieganiu:

- 1) agresji, przemocy i wykorzystywaniu skazanych przez innych skazanych;
- 2) autoagresji będącej skutkiem presji grupowej;
- 3) przejmowaniu przez skazanych zdemoralizowanych, dysponujących możliwościami wywierania wpływu, kontroli nad innymi skazanymi;
- 4) przejmowaniu przez nieformalne grupy skazanych kontroli nad różnymi obszarami życia zakładu karnego.

2. W tym celu należy w szczególności:

- 1) analizować przyczyny atrakcyjności podkultury przestępczej dla skazanych i ograniczać korzyści, wynikające z przynależności do grup nieformalnych;
- 2) stwarzać skazanym możliwości zaspokojenia potrzeb psychologicznych, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa, przynależności i aktywności zbiorowej, konkurencyjne wobec wynikających z przynależności do grup nieformalnych;
- 3) eliminować potencjalne źródła i możliwości uzyskiwania, akumulowania i transferu przez skazanych dochodów pochodzących ze źródeł nielegalnych;
- 4) analizować zachowania skazanych świadczące o związkach i przynależności do grup nieformalnych, które mogą wskazywać na pełnione role i pozycję w podkulturze przestępczej;
- 5) zwracać uwagę na skazanych, którzy z racji cech wiktywnych mogą stać się obiektem szykan, nietolerancji lub agresji, a w konsekwencji poszkodowanymi na tle podkultury przestępczej;
- 6) osłabiać rolę i pozycję przywódców grup nieformalnych oraz ograniczać ich kontakty i wpływ na innych skazanych;
- 7) wnioski z postępowań wyjaśniających okoliczności wypadków nadzwyczajnych mających związek z podkulturą przestępczą wykorzystywać do podejmowania działań profilaktycznych;
- 8) organizować nie rzadziej niż raz w miesiącu odprawy penitencjarno-ochronne z udziałem dyrektora lub jego zastępcy, funkcjonariuszy działu penitencjarnego i możliwie największej liczby funkcjonariuszy działu ochrony oraz przedstawicieli pozostałych działów i pracowników podmiotów, o których mowa w ust. 3.

3. Do przeciwdziałania negatywnym przejawom podkultury przestępczej zobowiązane są wszystkie służby zakładu karnego oraz szkoły i przywieszienne przedsiębiorstwa.

§ 44. 1. Przeciwdziałanie negatywnym przejawom podkultury przestępczej winno odbywać się w sposób kompleksowy, poprzez stworzenie dostosowanych do specyfiki zakładu karnego systemowych rozwiązań organizacyjnych, ujętych w harmonogramie przeciwdziałania negatywnym przejawom podkultury przestępczej i szczegółowych instrukcjach przeciwdziałania podkulturze przestępczej, opracowanych dla poszczególnych stanowisk, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych posterunków.

2. Dyrektor zatwierdza harmonogram i instrukcje, o których mowa w ust. 1, opracowane wspólnie przez kierowników działów penitencjarnego i ochrony.

3. Harmonogram i instrukcje, o których mowa w ust. 1, aktualizuje się w miarę potrzeb.

§ 45. Bezzwłocznie po przyjęciu skazanego do zakładu karnego należy:

- 1) ustalić czy może stać się sprawcą lub ofiarą przemocy;
- 2) ustalić wstępnie dotychczasowe związki i stosunek skazanego do podkultury przestępczej;
- 3) przestrzec przed dyscyplinarnymi konsekwencjami naruszania obowiązujących w zakładzie karnym przepisów oraz odpowiedzialnością karną w razie udziału w zdarzeniu noszącym znamiona przestępstwa;
- 4) wskazać na szkodliwość i negatywne skutki udziału w podkulturze przestępczej;
- 5) pouczyć o sytuacjach stanowiących zagrożenie i sposobach reagowania;
- 6) wskazać, iż zagrażające porządkowi zachowania wynikające z przynależności do grup nieformalnych traktowane będą jako negatywna przesłanka w ocenach postępów w resocjalizacji i odnotowywane w opiniach;
- 7) sformułować zalecenia co do sposobu dalszego postępowania wynikające z ustaleń dokonanych w pkt 1 i 2.

§ 46. W trakcie wykonywania kary pozbawienia wolności należy:

- 1) stale obserwować zachowania skazanych i symptomy mogące świadczyć o związkach z podkulturą przestępczą, pełnionych rolach i mogących wystąpić na tym tle zagrożeniach dla porządku i bezpieczeństwa zakładu karnego, w szczególności:
 - a) częstsze pełnienie przez niektórych skazanych dyżurów porządkowych w celach, niespożywanie posiłków przy stole, odrębne przechowywanie naczyń stołowych, pozostawanie na uboczu lub izolowanie od kontaktu z przełożonymi, wymuszanie świadczenia usług osobistych, przyznawanie się do nie popełnionych przekroczeń,
 - b) odtrącanie i izolowanie od grupy w czasie spacerów, zajęć kulturalno oświatowych, wychowania fizycznego i z zakresu kultury fizycznej i sportu,
 - c) wymuszanie w łaźni pomocy w myciu, ślady pobicia lub znęcania się, nowe tatuaże,
 - d) utrudnianie pracy, ograniczanie wydajności i zmuszanie do odstępowania części efektów pracy, celowe psucie i niszczenie maszyn i urządzeń;
- 2) rozmieszczać skazanych w celach mieszkalnych niezależnie od deklarowanej przynależności do grup nieformalnych, w sposób zapewniający bezpieczeństwo osobiste i bezpieczeństwo zakładu karnego;
- 3) dokonywać w miarę potrzeby niezbędnych przemieszczeń skazanych między celami, oddziałami mieszkalnymi, grupami roboczymi, stanowiskami pracy w celu zapewnienia im bezpieczeństwa osobistego oraz porządku i dyscypliny w jednostce;
- 4) gromadzić i przekazywać w trakcie odpraw penitencjarno-ochronnych informacje o przywódcach i aktywnych uczestnikach grup nieformalnych oraz określać rodzaje zagrożeń mogących wystąpić z ich strony;
- 5) zatrudniać aktywnych uczestników grup nieformalnych wyłącznie na stanowiskach umożliwiających ścisłą kontrolę zachowania i wykonywanych obowiązków;
- 6) egzekwować od skazanych posługiwanie się poprawnym językiem polskim;
- 7) rozstrzygać konflikty zachodzące między skazanymi w sposób szczególnie wnikliwy i rozważny bez preferowania którejkolwiek z grup nieformalnych.

§ 47. Dyrektor zakładu karnego zobowiązany jest do:

- 1) **zorganizowania sprawnego i skutecznego systemu obiegu informacji**

pomiędzy wszystkimi działami służb, celem zapobiegania powstawaniu wypadków nadzwyczajnych;

- 2) wizytowania wszystkich cel mieszkalnych skazanych co najmniej raz w miesiącu w celu stworzenia możliwości dokonania bezpośredniej i obiektywnej oceny atmosfery panującej w jednostce przez osoby nią kierujące;
- 3) wyznaczania, w razie potrzeby, do wizytacji, o której mowa w pkt 2, również kierowników działów w zakładzie lub ich przedstawicieli;
- 4) organizacji skutecznego egzekwowania niezwłocznego przyjmowania osadzonych na rozmowy przez kierowników działów.

Rozdział 6

Przeciwdziałanie aktom samoagresji

§ 48. W zakładzie karnym tworzy się warunki, sprzyjające zachowaniu zdrowia psychicznego i prowadzi się oddziaływania profilaktyczne, polegające na ograniczaniu negatywnych skutków pobytu w warunkach izolacji, którymi obejmuje się ogół skazanych.

§ 49. Do skazanych, wymagających nasilonych oddziaływań profilaktycznych, ze względu na wzmożone ryzyko samoagresji, zalicza się w szczególności skazanych, którzy:

- 1) uprzednio dokonywali samouszkodzeń albo prób samobójczych;
- 2) wykazują objawy zespołu odstawiennego;
- 3) wykazują szczególne trudności w adaptacji do warunków izolacji penitencjarnej;
- 4) są pozbawieni wsparcia społecznego i izolowani w grupie skazanych.

§ 50. W przypadku dokonania przez skazanego próby samobójczej lub samouszkodzenia, po udzieleniu skazanemu pierwszej pomocy, należy:

- 1) poddać skazanego badaniu lekarskiemu;
- 2) poddać skazanego badaniu psychologicznemu w celu ustalenia:
 - a) okoliczności i motywów podjęcia próby samobójczej lub dokonania samouszkodzenia,
 - b) potrzeby objęcia skazanego pomocą psychologiczną,
 - c) zaleceń odnośnie sposobu dalszego postępowania wychowawczego w związku z podjętą próbą samobójczą lub dokonaniem samouszkodzeniem;
- 3) sporządzić wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej;
- 4) w przypadku stwierdzenia, że powodem samoagresji było wymuszenie określonej decyzji lub uchylanie od ciężącego na nim obowiązku, należy zgodnie z art. 119 § 1 i 2 kodeksu, skierować wniosek do sądu penitencjarnego o obciążenie kosztami związanymi z leczeniem;
- 5) w przypadku stwierdzenia, że podłożem samoagresji był stan emocjonalny, należy objąć skazanego pomocą psychologiczną i odpowiednimi oddziaływaniami wychowawczymi w celu zapobieżenia powtarzaniu się samoagresji.

§ 51. 1. W przypadku odmowy skazanego przyjmowania posiłków wychowawca niezwłocznie:

- 1) przeprowadza rozmowę z odmawiającym przyjmowania posiłków, w celu ustalenia przyczyn zachowania skazanego oraz motywuje go do zmiany podjętych przez siebie decyzji i kieruje na konsultację psychologiczną;
- 2) powiadamia lekarza o odmowie przyjmowania posiłków przez skazanego.
2. Skazany, odmawiający przyjmowania posiłków, powinien pozostawać pod wzmożoną obserwacją oddziałowego, wychowawcy i pracowników służby zdrowia.
3. Jeżeli odmawiającym posiłków jest skazany cudzoziemiec, o podjęciu przez niego protestu głodowego, na wniosek skazanego lub za jego zgodą, niezwłocznie powiadamia się pisemnie urząd konsularny, a w razie braku takiego urzędu właściwe przedstawicielstwo dyplomatyczne.
4. Jeżeli osobą, o której mowa w ust. 3, jest tymczasowo aresztowany, stosowne powiadomienie przesyła się do organu dysponującego, któremu podlega.

§ 52. Zasady i zakres świadczeń zdrowotnych udzielanych skazanemu który dokonał samouszkodzenia, a także skazanemu odmawiającemu przyjmowania posiłków, regulują przepisy w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności.

Rozdział 7

Tworzenie i działalność zespołów o cechach samorządu

§ 53. 1. Zespoły skazanych, zwane dalej „zespołami”, powołuje dyrektor i ustala w regulaminach szczegółowy zakres ich działania.

2. Regulaminy powinny określać:

- 1) cel i zadania zespołu;
- 2) strukturę organizacyjną;
- 3) obowiązki i uprawnienia członków, zasady ich doboru i odwoływania;
- 4) zasady działania zespołu;
- 5) sposób i tryb przekazywania dyrektorowi zakładu karnego propozycji rozwiązań i działań należących do zadań zespołu.

3. Skład osobowy członków zespołu i ich zadania podaje się do wiadomości ogółu skazanych.

§ 54. 1. Działalność zespołu nadzoruje wyznaczony przez dyrektora wychowawca lub inny funkcjonariusz albo pracownik posiadający kwalifikacje odpowiednie ze względu na cel i zadania zespołu.

2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, polega w szczególności na koordynowaniu działań, prowadzeniu dokumentacji i rozliczeń finansowych.

§ 55. 1. W zakładach karnych powołuje się zespoły skazanych, w szczególności do spraw:

- 1) zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 2) zajęć kulturalno – oświatowych;
- 3) pracy na cele charytatywne.

2. W zakładach karnych można powołać zespoły do spraw samopomocy skazanym i ich rodzinom.

3. Zadania w zakresie działalności, o której mowa w ust. 1, można także zlecać indywidualnie wyznaczonym skazanym.

4. Uczestnictwo skazanych w zespołach, o których mowa w ust. 1 - 2, jest dobrowolne.

§ 56. 1. Do zadań zespołów, wymienionych w § 55 ust.1 pkt 1 - 2, należy organizowanie zajęć kulturalno – oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu, w szczególności:

- 1) motywowanie skazanych do aktywnego uczestnictwa w zajęciach;
- 2) przedkładanie propozycji zajęć;
- 3) pomoc w przygotowaniu zajęć.

2. Zespół może uczestniczyć w realizacji programów, o których mowa w § 3 ust. 1, zwłaszcza przygotowanych z udziałem podmiotów, o których mowa w art. 38 § 1 kodeksu.

3. Zespołowi można zezwalać na prowadzenie pod kierunkiem wychowawcy, a za zgodą dyrektora zakładu karnego, pod kierunkiem skazanego funkcyjnego:

- 1) redakcji gazet więziennych;
- 2) kół zainteresowań;
- 3) amatorskiego ruchu artystycznego;
- 4) grup samokształceniowych;
- 5) prac na rzecz środowiska lokalnego oraz inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej.

4. Wytwory o charakterze rękodzielniczym lub artystycznym wykonane przez zespół pozostają własnością jego członków.

§ 57. Do zadań zespołu, wymienionego w § 55 ust. 1 pkt 3, może należeć podejmowanie zatrudnienia przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej oraz przy pracach na cele charytatywne.

§ 58. Do zadań zespołów, o których mowa w § 55 ust. 2, może należeć:

- 1) gromadzenie środków finansowych, przeznaczonych na pomoc skazanym i ich rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej lub na cele społeczne;
- 2) tworzenie grup samopomocowych, klubów i grup wsparcia dla skazanych uzależnionych i ich rodzin, w szczególności mających na celu utrzymywanie i propagowanie abstynencji od alkoholu i środków odurzających oraz psychotropowych.

Rozdział 8

Udzielanie pomocy postpenitencjarnej

§ 59. Pomocy w społecznej readaptacji skazanych, zwanej dalej pomocą postpenitencjarną, udziela się w zakresie określonym w art. 41, art. 165 § 4, art. 166 i art. 167a § 3 kodeksu.

§ 60. 1. Świadczenia w postaci zapomogi pieniężnej realizują:

- 1) wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej;
- 2) dział finansowy.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej:
- 1) przyjmuje wniosek o przyznanie zapomogi pieniężnej;
 - 2) opiniuje wniosek uwzględniając jego zasadność, przede wszystkim w oparciu o informacje dotyczące osoby skazanego:
 - a) nadesłane przez sąd,
 - b) pochodzące z wywiadu środowiskowego,
 - c) wynikające z weryfikacji potrzeb związanych z przygotowaniem skazanego do zwolnienia;
 - 3) informuje skazanego o sposobie załatwienia wniosku, a decyzję dyrektora w tej sprawie, przekazuje działowi finansowemu w celu realizacji.
3. Dział finansowy:
- 1) umieszcza na wniosku informacje o stanie bieżącym konta skazanego;
 - 2) rejestruje decyzje dyrektora w karcie depozytowej skazanego.

§ 61. 1. W przypadku braku informacji określonych w § 60 ust. 2 pkt 2 lit. a - c, wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej opiniuje wniosek o przyznanie zapomogi pieniężnej w oparciu o ocenę dotychczasowego sposobu wykorzystania środków własnych skazanego.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej opiniując wniosek o przyznanie zapomogi pieniężnej może wskazać inny zakres oraz formę pomocy, niż określona we wniosku skazanego, jeżeli z oceny informacji, o których mowa w § 60 ust. 2 pkt 2 lit. a - c oraz oceny, o której mowa w ust. 1 wynika, że jest bardziej racjonalna dla osiągnięcia celu pomocy.

§ 62. 1. Pomoc rzeczową stanowiącą ekwiwalent świadczenia, o którym mowa w art. 167a § 3 kodeksu, realizują:

- 1) wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej;
- 2) dział kwatermistrzowski;
- 3) dział finansowy.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej przyjmuje wniosek o pomoc rzeczową i postępuje zgodnie z dyspozycją § 60 ust. 2 oraz § 61, a ponadto decyzję dyrektora przekazuje zgodnie z właściwością działowi kwatermistrzowskiemu lub finansowemu celem realizacji pomocy rzeczowej.

3. Dział kwatermistrzowski zakupuje, przechowuje, wydaje oraz prowadzi ewidencję asortymentowo - ilościową przedmiotów oraz żywności przeznaczonych do udzielania skazanym pomocy rzeczowej według dyspozycji składanych przez dział penitencjarny.

4. Dział finansowy wydaje bilety kredytowe oraz bilety na przejazdy środkami komunikacji lokalnej.

§ 63. 1. Czynności niezbędne do uzyskania przez skazanego dowodu osobistego realizują:

- 1) wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej;
- 2) dział finansowy;
- 3) dział ochrony;
- 4) dział ewidencji.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej:

- 1) informuje skazanych o warunkach i trybie postępowania o uzyskanie dowodu osobistego;
- 2) umożliwia skazanym wykonanie zdjęcia do dowodu osobistego;

- 3) w razie potrzeby opiniuje wniosek o zapomogę na pokrycie kosztów uzyskania dowodu osobistego i decyzję dyrektora zakładu karnego przekazuje do działu finansowego;
- 4) udziela skazanym niezbędnej pomocy w wypełnieniu wniosku;
- 5) skompletowany wniosek wraz z załącznikami przekazuje do sekretariatu zakładu karnego celem wysłania do właściwego urzędu;
- 6) prowadzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami, spis spraw.

3. Dział finansowy:

- 1) sporządza przelewy bankowe na konto właściwego urzędu tytułem opłaty za wydanie dowodu osobistego, zgodnie z decyzją dyrektora;
- 2) przekazuje wychowawcy do spraw pomocy postpenitencjarnej kopię przelewu (odcinek dla zleceniodawcy), a w przypadku kiedy dokonano opłaty łącznej również wykaz skazanych, których ta opłata dotyczy.

4. Dział ochrony doprowadza skazanych do miejsca, w którym wykonywane są zdjęcia do dowodów osobistych.

5. Dział ewidencji:

- 1) przechowuje w kopercie z dokumentami dowód osobisty skazanego;
- 2) doręcza skazanym do podpisu pokwitowanie odbioru dowodu osobistego oraz przekazuje je właściwemu urzędowi lub zwraca dowód osobisty w przypadku jego nieodebrania przez skazanego.

6. Tryb przekazywania wniosków wraz z załącznikami, opłat i wystawionych dowodów osobistych, dyrektor zakładu karnego ustala z organem terenowym, właściwym do spraw dowodów osobistych.

§ 64. 1. Czynności niezbędne do uzyskania przez skazanego świadczeń emerytalnych, rentowych i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności realizują:

- 1) funkcjonariusz albo pracownik zajmujący się zatrudnianiem skazanych;
- 2) funkcjonariusz albo pracownik zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności;
- 3) wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej.

2. Funkcjonariusz albo pracownik zajmujący się zatrudnianiem skazanych:

- 1) wydaje określone odrębnymi przepisami formularze niezbędne do ubiegania się o uzyskanie świadczeń emerytalnych i rentowych;
- 2) sporządza zaświadczenia o wykonywaniu pracy podczas odbywania kary pozbawienia wolności.

3. Funkcjonariusz albo pracownik zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności:

- 1) wystawia i wydaje skazanemu niezbędną dokumentację medyczną, w celu dołączenia do wniosku skazanego o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności;
- 2) wydaje określone odrębnymi przepisami formularze niezbędne do ubiegania się o uzyskanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności do celów nierentownych;
- 3) informuje skazanego o obowiązującym trybie postępowania, a w szczególności o konieczności powiadamiania służby zdrowia o wyznaczonych przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności terminach posiedzeń lub konieczności uzupełnienia dokumentacji medycznej;

4) koordynuje stawiennictwo skazanego w siedzibie wojewódzkiego lub powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności lub organizuje posiedzenia zespołu na terenie zakładu karnego.

4. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej informuje skazanego o możliwości ubiegania się o uzyskanie świadczeń rentowych, emerytalnych albo orzeczeń o stopniu niepełnosprawności oraz prowadzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami, spis spraw.

5. Pozostałe, nie wymienione w ust. 1, służby zakładu karnego, w zależności od potrzeb, realizują inne czynności wynikające z toku postępowania o uzyskanie świadczeń, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) transport do siedziby zespołu orzekającego;
- 2) wskazania wynikające z orzeczenia, o ile są możliwe do realizacji w trakcie odbywania kary.

6. Koszty związane z postępowaniem o uzyskanie przez skazanego świadczeń emerytalnych, rentowych i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności mogą być, na wniosek skazanego, pokrywane ze środków funduszu pomocy postpenitencjarnej.

7. Dyrektor zakładu karnego może zawrzeć umowę z odpowiednim organem w sprawie organizowania posiedzeń zespołu orzekającego oraz dokonywania badań przez lekarza orzecznika do celów rentowych na terenie jednostki.

§ 65. 1. Przygotowanie skazanego do zwolnienia realizują:

- 1) wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej;
- 2) dział kwatermistrzowski;
- 3) dział finansowy;
- 4) dział ewidencji;
- 5) służba zdrowia.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej:

- 1) w zależności od ustaleń wynikających z weryfikacji potrzeb skazanego z zakresu jego przygotowania do zwolnienia, informuje zainteresowanego o możliwości złożenia wniosku o uzyskanie pomocy, a w razie potrzeby występuje z wnioskiem o przyznanie pomocy z urzędu;
- 2) udostępnia skazanemu informacje umożliwiające nawiązanie kontaktu z właściwymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu uzyskania stosownej pomocy po zwolnieniu;
- 3) przekazuje skazanemu w rozmowie końcowej informację, o pomocy udzielonej przez dyrektora.

3. Dział kwatermistrzowski wydaje zwalnianemu odzież, obuwie, żywność.

4. Dział finansowy wydaje zwalnianemu zapomogę pieniężną, bilet kredytowy lub bilety komunikacji lokalnej.

5. Dział ewidencji odnotowuje w świadectwie zwolnienia, na podstawie informacji zawartych w dziale XII teczki osobopoznawczej akta osobowe część „B”, dane o uzyskanej przez skazanego pomocy rzeczowej i finansowej i ewentualnych potrzebach w zakresie tej pomocy po zwolnieniu.

6. Zakres czynności służby zdrowia regulują przepisy kodeksu oraz przepisy w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności.

Rozdział 9

Prowadzenie oddziaływań terapeutycznych

§ 66. 1. Zespołowa realizacja oddziaływań specjalistycznych w oddziale terapeutycznym polega w szczególności na:

- 1) uczestnictwie wszystkich członków zespołu terapeutycznego w realizacji programu oddziału terapeutycznego;
- 2) prowadzeniu przez każdego z członków zespołu terapeutycznego zajęć określonych w programie oddziału;
- 3) zespołowym omawianiu przebiegu prowadzonych zajęć grupowych i terapii indywidualnej poszczególnych skazanych;
- 4) **zespołowym prowadzeniu rozmowy po przyjęciu skazanego do oddziału terapeutycznego.**

2. Podział zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, pomiędzy członków zespołu terapeutycznego ustala kierownik działu terapeutycznego, uwzględniając specyfikę zadań dla poszczególnych stanowisk, określonych w ramowych zakresach obowiązków.

3. Posiedzenia zespołu terapeutycznego odbywają się nie rzadziej niż raz w tygodniu.

§ 67. Program oddziału terapeutycznego, o którym mowa w § 19 rozporządzenia, zawiera:

- 1) **charakterystykę populacji skazanych do których program jest adresowany;**
- 2) **teoretyczny model, stanowiący uzasadnienie programu, który wyjaśnia, w jaki sposób to, co jest proponowane w programie, będzie miało wpływ na czynniki skojarzone z zachowaniami przestępczymi;**
- 3) **zidentyfikowane czynniki ryzyka, których zmiana będzie prowadzić do zmniejszenia ryzyka powrotu do przestępstwa;**
- 4) **spektrum celów;**
- 5) **metody;**
- 6) **określenie intensywności, sekwencji i czasu trwania programu;**
- 7) **ramowy tygodniowy rozkład zajęć w oddziale;**
- 8) **założenia etatowe, charakterystykę bazy lokalowej oraz określenie niezbędnego zabezpieczenia rzeczowego i finansowego;**
- 9) **sposób oceny efektów programu.**

§ 68. 1. W programie oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych, wyodrębnia się zajęcia przeznaczone dla skazanych, którzy nie wykazują motywacji do uczestnictwa w terapii, do których zalicza się w szczególności wszystkie zajęcia o charakterze edukacyjnym.

2. Skazanych, o których mowa w ust.1, obejmuje się intensywnymi oddziaływaniami motywującymi do pełnego zaangażowania w proces terapii i do pogłębionej pracy własnej.

3. W przypadku braku efektów oddziaływań, o których mowa w ust. 2, zakres terapii może zostać ograniczony do zajęć, o których mowa w ust. 1, a czas pobytu skazanego w oddziale terapeutycznym może zostać skrócony, jednak nie więcej niż o 1/3 określonego w programie oddziału czasu trwania terapii.

4. Brak współdziałania skazanego w wykonaniu indywidualnego programu terapeutycznego uwzględnia się w szczególności przy dokonywaniu ocen okresowych postępów w resocjalizacji, opiniowaniu oraz udzielaniu nagród.

§ 69.⁵

§ 70. 1. Czas trwania terapii jest:

- 1) w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo zindywidualizowany i uzależniony od postępów skazanego w terapii;
- 2) w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych, jednoznacznie ustalony w programie oddziału.

2. W uzasadnionych względami terapeutycznymi, indywidualnych przypadkach czas, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, może zostać przedłużony, jednak nie więcej niż o 1/3 określonego w programie czasu trwania terapii.

3. Decyzję w sprawie przedłużenia terapii w przypadkach, o których mowa w ust. 2, podejmuje kierownik działu terapeutycznego na wniosek członka zespołu terapeutycznego, który został wyznaczony do prowadzenia terapii indywidualnej skazanego.

§ 71. 1. W oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych prowadzi się badania efektywności terapii, a stopień realizacji celów określonych w programie oddziału ocenia się w oparciu o wyniki tych badań.

2. Badania, o których mowa w ust. 1, przeprowadza się nie rzadziej, niż co 3 lata, metodami powszechnie stosowanymi w tego rodzaju postępowaniu, obejmując nimi wybrane grupy skazanych, którzy ukończyli terapię w oddziale w latach poprzednich.

3. Wyniki prowadzonych badań wykorzystuje się do doskonalenia stosowanych metod oddziaływań specjalistycznych.

§ 72. 1. Opinie psychologiczne, o których mowa w § 12 ust. 1, pkt 1 i 5 rozporządzenia, zawierają:

- 1) wyszczególnienie i opis rozpoznanych u skazanego objawów uzależnienia;
- 2) stwierdzenie potrzeby skierowania do oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych;
- 3) charakterystykę motywacji skazanego do podjęcia terapii uzależnienia;
- 4) ustalenie, czy skazany wyraża zgodę na objęcie leczeniem lub rehabilitacją w związku z uzależnieniem.

2. W przypadku skazanego, zażywającego środki odurzające lub psychotropowe, opinie, o których mowa w ust. 1, zawierają ponadto:

- 1) ustalenie rodzaju i ilości zażywanych przez skazanego środków odurzających lub psychotropowych, a także okoliczności i częstotliwość zażywania;
- 2) opis stosowanych przez skazanego wzorców i sposobów zażywania;
- 3) ustalenia dotyczące okresów abstynencji oraz podejmowanych w przeszłości prób leczenia uzależnienia;
- 4) wyszczególnienie stwierdzonych zdrowotnych, społecznych i prawnych konsekwencji zażywania.

⁵ uchylony

§ 73. 1. Niezwłocznie po sporządzeniu opinii, o której mowa w § 72:

- 1) sporządza się i przedkłada do rozpatrzenia komisji penitencjarnej wnioski, o którym mowa w § 16 pkt 2 rozporządzenia;
- 2) w przypadku jeżeli skazany uzależniony nie wyraża zgody na objęcie leczeniem lub rehabilitacją występuje się z wnioskiem, o którym mowa w § 12 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia.

2. Niezwłocznie po decyzji komisji penitencjarnej, a w przypadku skazanego, który nie wyraża zgody na objęcie leczeniem lub rehabilitacją, niezwłocznie po uzyskaniu orzeczenia sądu penitencjarnego, ustala się możliwości przyjęcia skazanego do właściwego oddziału terapeutycznego, a w szczególności:

- 1) sprawdza się możliwe terminy przyjęcia w oddziałach terapeutycznych właściwych ze względu na przeznaczenie i kategorię skazanych;
- 2) dokonuje się wyboru oddziału terapeutycznego, uwzględniając możliwie najkrótszy termin przyjęcia skazanego, a w miarę możliwości, także położenie oddziału, w pobliżu miejsca zamieszkania skazanego;
- 3) sporządza się i wysyła kartę zgłoszenia skazanego do wybranego oddziału terapeutycznego.

3. Kierownik działu terapeutycznego, po otrzymaniu karty zgłoszenia skazanego do oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych określa termin przyjęcia skazanego do oddziału, i niezwłocznie wysyła pisemne potwierdzenie ustalonego terminu przyjęcia skazanego.

4. W okresie oczekiwania na przyjęcie skazanego do oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych, w stosowanych oddziaływaniach uwzględnia się w szczególności potrzebę odpowiedniego przygotowania skazanego do uczestnictwa w terapii oraz wzbudzenia lub podtrzymania motywacji do terapii.

5. W przypadku każdej zmiany okoliczności, skutkującej niemożnością przetransportowania skazanego do oddziału terapeutycznego w ustalonym terminie, niezwłocznie zawiadamia się kierownika właściwego działu terapeutycznego.

§ 74. 1. W przypadku skazanego uzależnionego, który uprzednio wyrażał zgodę na objęcie leczeniem lub rehabilitacją, a po przyjęciu do oddziału terapeutycznego albo w trakcie terapii cofnął uprzednio wyrażaną zgodę, stosuje się przepis § 73 ust. 1 pkt 2.

2. W okresie oczekiwania na decyzję sądu penitencjarnego skazany, o którym mowa w ust. 1, pozostaje w oddziale terapeutycznym.

§ 75. 1. Do oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych, w pierwszej kolejności przyjmuje się:

- 1) skazanych uzależnionych wobec których sąd orzekł, w trybie art. 62 kodeksu karnego, system terapeutyczny wykonania kary pozbawienia wolności;
- 2) skazanych uzależnionych, którzy wymagają dokończenia rozpoczętej terapii, po przerwie w terapii, spowodowanej w szczególności udziałem w czynnościach procesowych lub stanem zdrowia skazanego.

2. Pozostałych skazanych uzależnionych przyjmuje się do oddziału terapeutycznego w kolejności zgłoszeń.

3. Po zakończeniu terapii skazanego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, powiadamia się sąd penitencjarny, celem orzeczenia zmiany systemu wykonywania kary pozbawienia wolności. W okresie oczekiwania na orzeczenie sądu, skazany pozostaje poza oddziałem terapeutycznym.

§ 76. 1. Skazanego uzależnionego, który odbył w terapię we właściwym oddziale terapeutycznym, w trakcie uprzedniego pobytu w zakładzie karnym, kieruje się ponownie do oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych, jeżeli dostępne dane osobopoznawcze wskazują na nieskuteczność uprzednio odbytej terapii, a w szczególności w przypadku:

- 1) niezachowywania abstynencji od alkoholu albo od środków odurzających lub psychotropowych w okresie pobytu na wolności;
- 2) popełnienia nowego przestępstwa w stanie po spożyciu alkoholu albo środków odurzających lub psychotropowych, albo w związku z uzależnieniem.

2. Skazanego uzależnionego, który w trakcie obecnego pobytu w zakładzie karnym ukończył terapię we właściwym oddziale terapeutycznym, nie kieruje się ponownie do oddziału terapeutycznego dla uzależnionych chyba, że szczególnie względy i okoliczności przemawiają za takim skierowaniem.

3. W indywidualnych programach terapeutycznych skazanych uzależnionych, którzy w związku z okolicznościami, o których mowa w ust. 1 - 2, zostali ponownie skierowani do oddziału terapeutycznego uwzględnia się w szczególności potrzebę zapobiegania nawrotom choroby.

§ 77. 1. Skazanego wykazującego objawy uzależnienia od alkoholu i od środków odurzających lub psychotropowych kieruje się do oddziału dla skazanych uzależnionych od alkoholu, wyłącznie w przypadku, jeżeli uzależnienie od alkoholu ma charakter pierwotny i dominujący.

2. W pozostałych przypadkach, skazanego, o którym mowa w ust. 1, kieruje się do oddziału dla skazanych uzależnionych od środków odurzających lub psychotropowych.

§ 78. 1. Skazanego uzależnionego, wykazującego objawy niepsychotycznych zaburzeń psychicznych lub upośledzenie umysłowe, kieruje się do oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, w przypadku, jeżeli zaburzeniom psychicznym lub upośledzeniu umysłowemu towarzyszy brak umiejętności przystosowania się do warunków i wymagań zakładu karnego.

2. W pozostałych przypadkach, skazanego, o którym mowa w ust. 1, kieruje się do odpowiedniego oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych.

§ 79. 1. Indywidualny program terapeutyczny sporządza się niezwłocznie po opracowaniu diagnozy, o której mowa w § 21 ust. 1 rozporządzenia, jednak nie później niż w ciągu 30 dni od przyjęcia skazanego do oddziału terapeutycznego, a w przypadku skazanego, zakwalifikowanego do systemu terapeutycznego, wobec którego oddziaływania terapeutyczne są prowadzone poza oddziałem terapeutycznym, nie później niż w ciągu 30 dni od osadzenia skazanego w zakładzie karnym.

2. W oddziałach terapeutycznych dla skazanych uzależnionych, okres diagnozowania jest wliczany do czasu trwania terapii, określonego w programie oddziału.

3. W okresie diagnozowania skazany winien być zobowiązany do uczestnictwa w zajęciach grupowych określonych w programie oddziału.

§ 80. Dla skazanego, który odbył część kary pozbawienia wolności w oddziale terapeutycznym, wobec którego zespół terapeutyczny zakończył oddziaływania, opracowuje się zalecenia do realizacji w czasie wykonywania pozostałej części kary.

§ 81. 1. Przebieg terapii skazanego, uzyskane w toku terapii informacje osobopoznawcze i prowadzone wobec skazanego indywidualne oddziaływania terapeutyczne dokumentuje się:

- 1) w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo i wobec skazanego odbywającego karę w systemie terapeutycznym wykonywania kary pozbawienia wolności poza oddziałem terapeutycznym, w odpowiednim dziale teczki osobopoznawczej akt osobowych część „B” skazanego;
- 2) w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych w teczce terapeutycznej, a także w odpowiednim dziale teczki osobopoznawczej akt osobowych część „B” skazanego.

2. Teczkę terapeutyczną zakłada się niezwłocznie po przyjęciu skazanego do oddziału terapeutycznego, a w przypadku przyjętego do oddziału terapeutycznego skazanego, który nie wyraża zgody na poddanie się terapii lub rehabilitacji w związku z uzależnieniem, niezwłocznie po zapadnięciu postanowienia sądu penitencjarnego, o nałożeniu obowiązku leczenia.

§ 82. W okresie pobytu skazanego w oddziale terapeutycznym dla uzależnionych, do teczki osobopoznawczej akt osobowych część „B” skazanego włącza się w szczególności ocenę końcową przebiegu i efektów terapii.

§ 83. W okresie pobytu skazanego w oddziale terapeutycznym dla uzależnionych do teczki terapeutycznej skazanego włącza się:

- 1) dane o przebiegu terapii, które ze względu na stopień szczegółowości nie muszą być włączane do teczki osobopoznawczej;
- 2) informacje osobopoznawcze uzyskane w toku terapii, które ze względu na intymny charakter, podlegają szczególnej ochronie, zgodnie z zasadami etycznymi obowiązującymi w pracy terapeutycznej.

§ 84. 1. Do teczki terapeutycznej skazanego włącza się w szczególności:

- 1) diagnozę i indywidualny program terapeutyczny, o których mowa w § 21 ust. 1 - 2 rozporządzenia;
- 2) rejestr kontaktów indywidualnych skazanego z terapeutą prowadzącym, zawierający pogłębione wpisy dokumentujące przebieg terapii;
- 3) podpisane przez skazanego: kontrakt terapeutyczny i kontrakt długoterminowy, jeżeli są przewidziane w programie oddziału oraz pisemną zgodę skazanego na przetwarzanie jego danych osobowych do celu prowadzonych badań efektywności terapii;

2. Do teczki terapeutycznej skazanego można włączać:

- 1) wywiady diagnostyczne;
- 2) ankiety;
- 3) oceny częściowe przebiegu terapii sporządzane w trakcie terapii;
- 4) kopie zawartych w teczce osobopoznawczej informacji, w szczególności istotnych dla programowania lub późniejszego odtworzenia przebiegu terapii.

3. Wykonane przez skazanego w trakcie terapii prace i zadania pisemne pozostawia się skazanemu, chyba, że szczególne względy lub okoliczności przemawiają za włączeniem ich do teczki terapeutycznej.

§ 85. 1. Teczke terapeutyczną skazanego przebywającego w oddziale terapeutycznym prowadzi członek zespołu terapeutycznego, wyznaczony do prowadzenia terapii indywidualnej skazanego.

2. Prawo wglądu do teczek terapeutycznych mają osoby uprawnione do merytorycznego nadzoru działalności terapeutycznej.

3. Archiwalne teczki terapeutyczne skazanych, którzy zostali wypisani z oddziału terapeutycznego, przechowuje kierownik działu terapeutycznego, w porządku uwzględniającym rok ukończenia terapii, w kolejności alfabetycznej.

4. Teczki terapeutyczne przechowuje się w sposób zapewniający ochronę poufności zawartych w nich informacji i zabezpieczenie przed dostępem osób nieuprawnionych.

§ 86. Dyrektor stwarza odpowiednie warunki do realizacji programu oddziału terapeutycznego, w szczególności poprzez:

- 1) zapewnienie odpowiedniej liczby pomieszczeń do terapii, wyposażonych w sprzęt i urządzenia dostosowane do charakteru prowadzonych zajęć;
- 2) zapewnienie, w ramach zatwierdzonego planu finansowego zakładu karnego, środków na zakup materiałów piśmiennych i edukacyjnych oraz materiałów do terapii zajęciowej.

§ 87. Nadzór merytoryczny i organizacyjny nad działalnością terapeutyczną prowadzoną w oddziałach terapeutycznych sprawuje bezpośrednio Biuro Penitencjarne Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

Rozdział 10

Prowadzenie i dokumentowanie badań osobopoznawczych

§ 88. 1. Informacje, które nie zostały ujęte we wzorze formularza teczki osobopoznawczej akt osobowych część „B”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia oraz dokumenty podlegające włączeniu do teczki osobopoznawczej, umieszcza się w teczce w sposób uporządkowany, w pięciu działach, zawierających odpowiednio:

- 1) **DZIAŁ I**
 - a) zapis rozmowy informacyjnej,
 - b) zapis rozmowy wstępnej,
 - c) notatki z rozmów przeprowadzanych ze skazanym,
 - d) notatki z obserwacji zachowania skazanego,
 - e) propozycje klasyfikacji skazanego,
 - f) projekty sporządzonych ocen okresowych postępów skazanego w resocjalizacji wraz z odpowiednimi wnioskami, przygotowywane w celu przedstawienia ich komisji penitencjarnej,
 - g) prognozy kryminologiczno-społeczne;
- 2) **DZIAŁ II**
 - a) orzeczenia psychologiczno – penitencjarne,

- b) opinie sądowo-psychiatryczne, przesłane przez sąd, sporządzone w trakcie postępowania karnego,
 - c) opinie psychologiczne,
 - d) kopie wniosków, o których mowa w § 12 ust. 1 pkt 5 - 6 rozporządzenia oraz wniosku w sprawie zmiany określonego w wyroku rodzaju typu zakładu karnego lub orzeczonego systemu terapeutycznego wraz z odpisami orzeczeń sądu penitencjarnego w tych sprawach,
 - e) kopie powiadomienia sądu lub sędziego penitencjarnego o odmowie skazanego poddania się leczeniu, rehabilitacji albo badaniom psychologicznym lub psychiatrycznym,
 - f) ocenę końcową przebiegu i efektów terapii w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych;
- 3) DZIAŁ III
- a) projekt indywidualnego programu oddziaływania,
 - b) indywidualny program oddziaływania oraz jego weryfikacje,
 - c) indywidualny program terapeutyczny i jego weryfikacje, z zastrzeżeniem § 81 ust. 1 pkt 2 i § 84 ust. 1 pkt 1⁶;
- 4) DZIAŁ IV
- a) wnioski o przyznanie skazanemu nagród i ulg, w tym wnioski zawierające decyzje o przyznaniu nagród określonych w art. 138 § 1 pkt 7 lub pkt 8 kodeksu, wnioski zawierające decyzje o udzieleniu przepustek w trybie art. 91 pkt 7, art. 92 pkt 9 kodeksu oraz decyzje o udzieleniu zezwoleń, o których mowa w art. 91 pkt 3 - 4, art. 92 pkt 3 - 5, art. 131 § 1 - 2 oraz w art. 165 § 2 kodeksu,
 - b) wnioski o wymierzenie kar dyscyplinarnych;
- 5) DZIAŁ V
- a) opinie o skazanym, inne dokumenty i informacje dotyczące skazanego,
 - b) opinie do wniosku o udzielenie warunkowego przedterminowego zwolnienia,
 - c) opinie do wniosku o udzielenie przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności,
 - d) opinie sporządzane na żądanie sądu lub innego organu prowadzącego postępowanie karne,
 - e) obliczenia okresu wykonywania kary,
 - f) protokół zastosowania środków przymusu bezpośredniego,
 - g) przesłane przez sąd informacje dotyczące osoby skazanego,
 - h) informacje z wywiadów przeprowadzonych przez kuratora sądowego, terenowy komisariat policji, ośrodek pomocy społecznej,
 - i) opinie z placówek opiekuńczo-wychowawczych i zakładów poprawczych,
 - j) informacje uzyskane od rodziny skazanego,
 - k) zatrzymaną korespondencję, o której mowa w art. 105 kodeksu,
 - l) oświadczenia osadzonego istotne dla zapewnienia jego bezpieczeństwa osobistego,
 - m) prośby osadzonego dotyczące nauczania, przetransportowania, twórczości własnej,

⁶ szybka nowelizacja

- n) oceny i opinie dotyczące nauczania podejmowanego w trakcie pobytu w jednostkach penitencjarnych,
- o) notatki funkcjonariuszy i pracowników zakładu karnego, mające istotny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa osobistego skazanego lub bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej albo mające istotny wpływ na prowadzenie oddziaływań penitencjarnych,
- p) wnioski o zakwalifikowanie oraz weryfikację zakwalifikowania do osadzonych, o których mowa w art. 88 § 3 lub art. 212a § 1 kodeksu.”;

2. Dział ewidencji:

- 1) zakłada teczkę osobopoznawczą akta osobowe część „B” odnotowując przed przekazaniem jej do działu penitencjarnego:
 - a) datę osadzenia w jednostce penitencjarnej, informacje o zmianie jednostki w związku z przetransportowaniem oraz numer ewidencyjny,
 - b) dane personalne skazanego,
 - c) wskazania do rozmieszczenia w związku z używaniem artykułów tytoniowych,
 - d) informacje o sposobie stawienia się do jednostki penitencjarnej,
 - e) dane dotyczące niepowrotów lub nadużycia zaufania przez skazanego w trakcie korzystania z zezwoleń na czasowe opuszczenie zakładu karnego,
 - f) wynikające z posiadanej dokumentacji informacje dotyczące postępowania w innej sprawie, w miarę możliwości z podaniem rodzaju zarzucanego czynu, przestępstwa w związku lub pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, zastosowaniu tymczasowego aresztowania,
 - g) informacje o miejscu zameldowania i zamieszkania;
- 2) do teczki osobopoznawczej akt osobowych część „B” dołącza zdjęcie skazanego.

3. W przypadku ukaranych informacje, o których mowa w ust. 1, umieszcza się w tezcze chronologicznie, bez wyodrębniania działów.

4. Obieg dokumentów podlegających włączeniu do teczki osobopoznawczej akt osobowych część „B” ustala dyrektor.

§ 89. Teczke osobopoznawczą akta osobowe część „B” prowadzi wychowawca, który w szczególności:

- 1) bezpośrednio po nadaniu grupy i podgrupy klasyfikacyjnej lub dokonaniu oceny okresowej postępów w procesie resocjalizacji określa przewidywany termin kolejnej oceny postępów w procesie resocjalizacji;
- 2) określa przewidywany termin weryfikacji potrzeb postpenitencjarnych;
- 3) ustala wraz z upoważnionym pracownikiem działu ewidencji termin nabycia przez skazanego uprawnień do skorzystania z warunkowego przedterminowego zwolnienia oraz przepustek i widzeń poza terenem zakładu karnego;
- 4) dokumentuje przeprowadzenie rozmowy informacyjnej, rozmowy wstępnej;
- 5) odnotowuje istotne ustalenia z obserwacji oraz rozmów świadczące o stosunku skazanego do współosadzonych, przełożonych, popełnionego przestępstwa, rodziny, pracy, nauki i innych obowiązków wynikających z regulaminu, prognozę penitencjarną zawierającą przewidywane zachowanie skazanego w trakcie odbywania przez niego kary, notatki dotyczące skuteczności prowadzonego wobec skazanego oddziaływania penitencjarnego;
- 6) odnotowuje zrealizowane potrzeby skazanego w zakresie readaptacji społecznej oraz rozmowę końcową lub informację o zwolnieniu - dotyczącą

osadzonych tymczasowo aresztowanych zwolnionych, którzy nie stawili się do jednostki w celu rozliczenia w dniu zwolnienia.

§ 90. Archiwalne akta osobowe część „B”, dołącza się do teczki osobopoznawczej akt osobowych część „B” skazanego, jeżeli skazany odbywał uprzednio karę pozbawienia wolności lub karę aresztu wojskowego i jeżeli od zakończenia wykonywania wobec niego ostatniej z tych kar upłynęło nie więcej niż 10 lat. Archiwalnych akt osobowych nie dołącza się, jeżeli kara uległa wcześniej zatarciu.

§ 91. Przy przenoszeniu skazanego do innego zakładu karnego wychowawca odnotowuje w teście osobopoznawczej aktach osobowych część „B” dodatkowe wskazania, dotyczące zapewnienia skazanemu bezpieczeństwa lub inne, dotyczące postępowania ze skazanym, jeżeli zachodzi taka potrzeba.

§ 92. Teczkę osobopoznawczą akta osobowe część „B” przechowuje wychowawca oddziału, w którym przebywa skazany, w sposób umożliwiający korzystanie z niej także w czasie jego nieobecności.

§ 93. Całokształt materiałów zawartych w teście osobopoznawczej aktach osobowych część „B” wykorzystuje się przy dokonywaniu oceny postępów skazanego w procesie resocjalizacji, podejmowaniu indywidualizowanych środków oddziaływania penitencjarnego i opiniowaniu skazanych.

§ 94. 1. Opinię o osadzonym sporządza się na druku „Wniosek - opinia o skazanym/tymczasowo aresztowanym”.

2. Stronę 1 opinii, o której mowa w ust. 1, wypełnia dział ewidencji; stronę 2 dział penitencjarny.

3. Na stronie 2 opinii zamieszcza się w szczególności:

- 1) w pkt 2 informacje dotyczące:
 - a) stosunku do przełożonych i współosadzonych,
 - b) przestrzegania porządku i dyscypliny,
 - c) przyznanych nagród i ulg oraz wymierzonych kar dyscyplinarnych,
 - d) uczestnictwa w systemie przepustkowym,
 - e) stosunku do pracy i nauki,
 - f) stopnia wykonania zadań określonych w indywidualnym programie oddziaływania lub indywidualnym programie terapeutycznym,
 - g) związków z podkulturą przestępczą,
 - h) zachowań agresywnych, samoagresji, stosowania środków przymusu bezpośredniego,
 - i) relacji z rodziną lub innymi osobami bliskimi,
 - j) wywiązywania się z obowiązków nałożonych przez sąd,
 - k) zainteresowań, aktywności w zajęciach kulturalno – oświatowych, wychowania fizycznego i sportowych,
 - l) stosunku do popełnionego przestępstwa;
- 2) w pkt 3 wnioski i propozycje, wynikające z:
 - a) potrzeb postpenitencjarnych skazanego,
 - b) rodzaju postawionej skazanemu prognozy penitencjarnej i kryminologiczno-społecznej

- c) potrzeb, w zakresie nałożenia na skazanego obowiązków lub sprawowania dozoru kuratorskiego.

§ 95. 1. W pracy penitencjarnej i terapeutycznej stosuje się następujące druki i rejestry:

- 1) rozmowa informacyjna, której wzór stanowi załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) rozmowa wstępna, której wzór stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) rozmowa wstępna z ukaranym, której wzór stanowi załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) projekt indywidualnego programu oddziaływania, którego wzór stanowi załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) indywidualny program oddziaływania, którego wzór stanowi załącznik nr 5 do zarządzenia;
- 6) aktualizacja indywidualnego programu oddziaływania, której wzór stanowi załącznik nr 6 do zarządzenia;
- 7) zezwolenie na uczestniczenie w nauczaniu, szkoleniu, zajęciach terapeutycznych, grupowych zajęciach kulturalno-oświatowych lub sportowych w trybie art. 91 pkt 3-4 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 7 do zarządzenia;
- 8) zezwolenie na uczestniczenie w nauczaniu, szkoleniu, zajęciach terapeutycznych, grupowych zajęciach kulturalno-oświatowych lub sportowych w trybie art. 92 pkt 3-5 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 8 do zarządzenia;
- 9) wniosek o przyznanie nagrody/ulgi, którego wzór stanowi załącznik nr 9 do zarządzenia;
- 10) wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej, którego wzór stanowi załącznik nr 10 do zarządzenia;
- 11) wniosek o udzielenie przepustki w trybie art. 91 pkt 7 lub 92 pkt 9 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 11 do zarządzenia;
- 12) wniosek skazanego o udzielenie zezwolenia w trybie art. 131 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 12 do zarządzenia;
- 13) wniosek skazanego o udzielenie zezwolenia w trybie art. 141a§1 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 13 do zarządzenia;
- 14) wniosek o przyznanie skazanemu zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego w trybie art. 165 § 2 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 14 do zarządzenia;
- 15) wniosek – opinia o skazanym/tymczasowo aresztowanym, którego wzór stanowi załącznik nr 15 do zarządzenia;
- 16) wniosek o wydanie postanowienia na podstawie art. 117 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 16 do zarządzenia;
- 17) wniosek o wydanie postanowienia na podstawie art. 119 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 17 do zarządzenia;
- 18) dziennik pracy radiowęzła/studia telewizyjnego, którego wzór stanowi załącznik nr 18 do zarządzenia;
- 19) prognoza kryminologiczno-społeczna, której wzór stanowi załącznik nr 19 do zarządzenia;
- 20) karta zgłoszenia skazanego do oddziału terapeutycznego dla uzależnionych, której wzór stanowi załącznik nr 20 do zarządzenia;
- 21) rejestr skazanych zgłoszonych do oddziału terapeutycznego dla uzależnionych, którego wzór stanowi załącznik nr 21 do zarządzenia;

- 22) rejestr skazanych przyjętych do oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych, którego wzór stanowi załącznik nr 22 do zarządzenia;
- 23) rejestr skazanych przyjętych do oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, którego wzór stanowi załącznik nr 23 do zarządzenia;
- 24) rejestr kontaktów indywidualnych skazanego uzależnionego z terapeutą prowadzącym, którego wzór stanowi załącznik nr 24 do zarządzenia;
- 25) rejestr skazanych przyjętych przez psychologa, którego wzór stanowi załącznik nr 25 do zarządzenia;
- 26) rejestr skazanych objętych badaniami psychologicznymi, którego wzór stanowi załącznik nr 26 do zarządzenia;
- 27) rejestr autoagresji, którego wzór stanowi zał. nr 27 do zarządzenia;
- 28) rejestr skazanych uczestniczących w terapii zajęciowej, którego wzór stanowi załącznik nr 28 do zarządzenia;
- 29) księga inwentarzowa zakupu materiałów do terapii zajęciowej, której wzór stanowi załącznik nr 29 do zarządzenia;
- 30) rejestr wytworów gotowych terapii zajęciowej, którego wzór stanowi załącznik nr 30 do zarządzenia;
- 31) ocena końcowa przebiegu i efektów terapii w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych, której wzór stanowi załącznik nr 31 do zarządzenia;
- 32) sprawozdanie ze zrealizowanego programu, którego wzór stanowi załącznik nr 32 do zarządzenia;
- 33) rejestr skazanych zgłoszonych do wychowawcy do spraw pomocy postpenitencjarnej w sprawach readaptacji społecznej, którego wzór stanowi załącznik nr 33 do zarządzenia.

2. Rejestry wymienione w ust. 1 mogą być prowadzone w formie zapisu elektronicznego, o ile system informatyczny spełnia wymogi ochrony danych osobowych.

Rozdział 11

dokonywanie ocen okresowych postępów skazanego w resocjalizacji⁷

§ 96.⁸

§ 97.⁹

Rozdział 12

Organizacja działów penitencjarnych i działów terapeutycznych oraz kryteria oceny pracy penitencjarnej

§ 98. 1. W skład działu penitencjarnego mogą wchodzić: kierownik działu, jego zastępca, wychowawcy, psychologowie.

2. W dziale penitencjarnym można powołać odrębne stanowiska wychowawców:

- 1) ds. kulturalno – oświatowych;

⁷ Tytuł uchylony

⁸ uchylony

⁹ uchylony

- 2) ds. sportu;
- 3) ds. biblioteki;
- 4) ds. pomocy postpenitencjarnej.

3. Przy ustalaniu ilości stanowisk, o których mowa w ust. 1 - 2, bierze się pod uwagę pojemność zakładu karnego, a przy ustalaniu rodzajów tych stanowisk także typ zakładu, kategorię skazanych oraz istniejącą infrastrukturę.

4. Dyrektor zapewnia wykonanie zadań określonych w zakresach obowiązków dla stanowisk, o których mowa w ust. 2, w przypadku, jeżeli stanowiska te nie zostaną powołane.

§ 99. Dyrektor okręgowy Służby Więziennej zapewnia wykonanie zadań określonych w zakresie obowiązków dla stanowiska psychologa w zakładach karnych, w których nie powołano tego stanowiska.

§ 100. 1. W skład działu terapeutycznego mogą wchodzić: kierownik działu, psychologowie, wychowawcy, inspektorzy i instruktorzy terapii uzależnień lub zajęciowej, lekarze, pielęgniarki.

2. Przy ustalaniu ilości i rodzaju stanowisk, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się pojemność i przeznaczenie oddziału terapeutycznego, a także standardy obowiązujące w pozawięziennych placówkach udzielających świadczeń terapeutycznych osobom z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, upośledzonym umysłowo oraz uzależnionym.

§ 101. 1. W dziale terapeutycznym, oddziału dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, powołuje się stanowiska:

- 1) kierownika działu;
- 2) psychologa;
- 3) wychowawcy;
- 4) lekarza;
- 5) pielęgniarki;
- 6) inspektora (instruktora) terapii zajęciowej.

2. W dziale, o którym mowa w ust. 1, można powołać stanowisko inspektora (instruktora) terapii uzależnień.

3. W dziale terapeutycznym, oddziału dla skazanych uzależnionych, powołuje się stanowiska:

- 1) kierownika działu;
- 2) psychologa;
- 3) inspektorów (instruktorów) terapii uzależnień.

4. W dziale, o którym mowa w ust. 3, można powołać stanowisko wychowawcy. W przypadku, jeżeli stanowisko nie zostanie powołane, obowiązki przewidziane dla tego stanowiska sprawuje wychowawca działu penitencjarnego, wyznaczony w porozumieniu z kierownikiem działu terapeutycznego.

5. W dziale terapeutycznym, oddziału dla skazanych uzależnionych od środków odurzających lub psychotropowych, można powołać stanowisko inspektora (instruktora) terapii zajęciowej.

6. W zakładzie karnym, w którym istnieje dwa lub więcej oddziałów terapeutycznych przeznaczonych dla różnych kategorii skazanych powołuje się jeden albo odpowiednią liczbę działów terapeutycznych.

§ 102. Zakresy czynności dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach wymienionych w § 101 ust. 1 pkt 4-5, w części terapeutycznej określa kierownik działu terapeutycznego, a w części medycznej kierownik zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności.

§ 102a. W ocenie pracy penitencjarnej prowadzonej w zakładzie karnym uwzględnia się przede wszystkim:

- 1) liczbę programów i liczbę skazanych objętych programami, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1;
- 2) zgodność oferty programowej zakładu karnego z potrzebami resocjalizacyjnymi skazanych odbywających karę w tym zakładzie;
- 3) atmosferę panującą w zakładzie karnym;
- 4) efekty prowadzonych oddziaływań wychowawczych.

Rozdział 13

Ramowe zakresy czynności pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych

§ 103. 1. Kierownik działu penitencjarnego w zakładzie karnym sprawuje nadzór nad pracą działu penitencjarnego i koordynuje realizację prowadzonych w zakładzie karnym oddziaływań penitencjarnych.

2. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) przydzielanie zadań funkcjonariuszom i pracownikom działu penitencjarnego;
- 2) sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją obowiązków wykonywanych przez funkcjonariuszy i pracowników działu penitencjarnego;
- 3) organizowanie i realizacja szkoleń oraz narad dla funkcjonariuszy i pracowników działu penitencjarnego oraz pracowników innych działów w zakresie prowadzenia oddziaływań penitencjarnych;
- 4) dokonywanie analiz, sporządzanie opracowań, sprawozdań i raportów oraz innej niezbędnej dokumentacji w zakresie prowadzonych oddziaływań penitencjarnych oraz sprawowanego nad nimi nadzoru i kontroli;
- 5) opiniowanie i wnioskowanie w sprawach kadrowych dotyczących funkcjonariuszy i pracowników działu penitencjarnego;
- 6) udzielanie pomocy i instruktażu w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych;
- 7) nadzór nad prawidłowym rozmieszczeniem skazanych;
- 8) nadzór nad sposobem prowadzenia oddziaływań penitencjarnych przez funkcjonariuszy i pracowników działu penitencjarnego, adekwatnym doбором środków oddziaływania oraz rozpoznaniem potrzeb skazanych;
- 9) współpraca z kierownikiem działu ochrony w zakresie zapewnienia właściwej atmosfery i nastrojów wśród skazanych w zakładzie;
- 10) sprawowanie kontroli nad sposobem prowadzenia dokumentacji osobopoznawczej skazanych;
- 11) koordynowanie współpracy z innymi pionami służby oraz podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 kodeksu, w zakresie prowadzenia oddziaływań penitencjarnych;

- 12) zgłaszanie potrzeb do preliminarza wydatków budżetowych oraz nadzór nad właściwym wydatkowaniem środków finansowych przyznanych na działalność kulturalno-oświatową, pomoc postpenitencjarną, szkolenie kursowe, programy edukacyjne, psychokorekcyjne, aktywizacji zawodowej lub sportowej skierowane do skazanych;
 - 13) prowadzenie dokumentacji dotyczącej realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków.
3. W zakładach karnych, w których powołano stanowisko zastępcy kierownika, zakres jego obowiązków ustala się w podziale pracy zatwierdzonym przez dyrektora.

§ 104. 1. Wychowawca (młodszy wychowawca) działu penitencjarnego w zakładzie karnym prowadzi oddziaływania penitencjarne w powierzonej grupie wychowawczej skazanych.

2. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) prowadzenie programów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1;
- 2) podejmowanie działań zmierzających do utrzymania porządku, dyscypliny i właściwych relacji pomiędzy skazanymi w celach mieszkalnych, we współpracy z funkcjonariuszami i pracownikami innych pionów służby;
- 3) podejmowanie czynności mających na celu bieżące rozwiązywanie problemów i sytuacji konfliktowych pomiędzy skazanymi oraz wskazywanie społecznie akceptowanych sposobów ich rozwiązywania;
- 4) zapoznawanie skazanych z obowiązkami i uprawnieniami oraz motywowanie ich do właściwego zachowania i przestrzegania porządku wewnętrznego;
- 5) utrzymywanie ze skazanymi stałych kontaktów wychowawczych;
- 6) rozmieszczanie skazanych w celach i wyznaczenie starszych cel;
- 7) uzgadnianie z oddziałowymi działu ochrony jednolitego sposobu postępowania ze skazanymi;
- 8) sporządzanie projektów propozycji klasyfikacji, opinii, okresowych ocen postępów skazanego w procesie resocjalizacji, indywidualnych programów oddziaływania oraz ich weryfikacji, prognoz kryminologiczno-społecznych wraz z odpowiednimi wnioskami;
- 9) opiniowanie i wnioskowanie w sprawach nagradzania, karania dyscyplinarnego oraz uczestniczenie przy wymierzaniu kar;
- 10) opiniowanie próśb i wniosków skazanych kierowanych do dyrektora zakładu karnego;
- 11) dobór adekwatnych środków oddziaływania penitencjarnego oraz rozpoznanie potrzeb skazanych w zakresie prowadzonych oddziaływań;
- 12) zapobieganie negatywnym przejawom podkultury przestępczej poprzez poznanie skazanych i kształtowanie atmosfery wychowawczej w powierzonej grupie wychowawczej;
- 13) zapoznawanie się z korespondencją skazanych;
- 14) organizowanie zajęć wzbudzających pożądaną aktywność skazanych;
- 15) inspirowanie kontaktów skazanych z rodziną i osobami najbliższymi;
- 16) współuczestnictwo w prowadzeniu działalności kulturalno-oświatowej i zajęć sportowych w ramach oddziału i powierzonej grupy skazanych;
- 17) współpraca z funkcjonariuszem albo pracownikiem odpowiedzialnym za zatrudnianie skazanych w zakresie doboru osadzonych do zatrudnienia oraz wykonywanie obowiązków z tym związanych, wynikających z odrębnych przepisów;

- 18) dokonywanie wstępnej diagnozy potrzeb skazanych w zakresie pomocy postpenitencjarnej;**
- 19) prowadzenie dokumentacji osobopoznawczej;**
- 20) prowadzenie rozmów końcowych ze skazanymi.**

3. Wychowawca działu penitencjarnego w areszcie śledczym realizuje zadania penitencjarne w powierzonej grupie tymczasowo aresztowanych. Wykonuje on obowiązki wyszczególnione w ust. 2, z wyjątkiem pkt **6, 8, 11, 14, 15**¹⁰, a ponadto:

- 1) przygotowuje projekt indywidualnego programu oddziaływania, o którym mowa w § 14 ust. 1 rozporządzenia;
- 2) wnioskuje w sprawie rozmieszczenia tymczasowo aresztowanych oraz wyznacza starszych cel;
- 3) przygotowuje projekty decyzji o skierowaniu tymczasowo aresztowanych skazanych wyrokiem nieprawomocnym do właściwych typów i rodzajów zakładów karnych, a także systemów wykonywania kary pozbawienia wolności, wraz z propozycjami w zakresie objęcia skazanego nauczaniem lub szkoleniem kursowym oraz skierowania do zakładu karnego dla młodocianych, skazanych o których mowa w art. 84 § 2 kodeksu;
- 4) przygotowuje projekty opinii o tymczasowo aresztowanych.

§ 105. 1. Starszy wychowawca działu penitencjarnego w zakładzie karnym prowadzi oddziaływania penitencjarne w powierzonej grupie wychowawczej skazanych wymagających bardziej intensywnego i pogłębionego oddziaływania wychowawczego, wykonując obowiązki, o których mowa w § 104.

2. Ponadto do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) podejmowanie działań zmierzających do utrzymania porządku, dyscypliny i właściwych relacji pomiędzy skazanymi w grupach wychowawczych, oddziałach i pawilonach mieszkalnych, we współpracy z funkcjonariuszami i pracownikami innych działów;
- 2) organizowanie, prowadzenie i koordynowanie oddziaływań penitencjarnych w wyznaczonym oddziale lub oddziałach mieszkalnych;
- 3) udzielanie młodszym wychowawcom oraz wychowawcom pomocy w doborze adekwatnych do potrzeb prowadzonego oddziaływania penitencjarnego metod i środków oddziaływania oraz w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i sytuacji konfliktowych;
- 4) prowadzenie oddziaływań penitencjarnych wobec skazanych przejawiających trudności adaptacyjne, wymagających zintensyfikowanych oddziaływań oraz aktywnych uczestników podkultury przestępczej;
- 5) udzielanie nowo przyjętym wychowawcom w ramach powierzonego oddziału lub pawilonu pomocy w zdobywaniu wiedzy i umiejętności zawodowych;
- 6) prowadzenie działalności szkoleniowej w dziale penitencjarnym w ramach zleconych przez przełożonego zagadnień;
- 7) inicjowanie wprowadzania nowatorskich metod oddziaływania penitencjarnego.

3. Kierownik działu penitencjarnego może powierzyć starszemu wychowawcy nadzór metodyczny nad pracą młodszego wychowawcy działu penitencjarnego.

§ 106. 1. Wychowawca działu penitencjarnego ds. kulturalno - oświatowych organizuje zajęcia kulturalno - oświatowe w zakładzie karnym.

2. Do jego obowiązków należy w szczególności:

¹⁰ szybka nowelizacja

- 1) realizowanie imprez zespołowych i indywidualnych form pracy kulturalnej i oświatowej ze skazanymi;
- 2) promowanie inicjatyw kulturalno-oświatowych i edukacyjnych, wynikających z zainteresowań i aktywności skazanych;
- 3) prawidłowy dobór treści prowadzonych zajęć kulturalno-oświatowych i programów przeznaczonych do emisji przez radiowęzeł i telewizję kablową;
- 4) zapobieganie negatywnym przejawom podkultury przestępczej poprzez poznawanie skazanych i kształtowanie atmosfery wychowawczej w trakcie zajęć kulturalno – oświatowych;
- 5) utrzymywanie kontaktów z pozawięziennymi instytucjami w celu wzbogacenia form i treści działalności kulturalno – oświatowej;
- 6) opracowywanie programów edukacyjnych, kulturalnych i oświatowych, o których mowa w § 2 ust. pkt 2¹¹;
- 7) wnioskowanie w sprawie powołania zespołów skazanych ds. zajęć kulturalno – oświatowych i nadzór nad ich działalnością oraz zapewnianie warunków dla twórczości własnej i amatorskiego ruchu artystycznego skazanych;
- 8) kierowanie pracą radiowęzła i studia RTV, w tym organizacja pracy i nadzór nad właściwym wykonywaniem obowiązków przez skazanych zatrudnionych oraz opracowywanie dla nich zakresów czynności;
- 9) prowadzenie dokumentacji z realizowanych form pracy kulturalnej i oświatowej ze skazanymi, w tym dokumentacji pracy radiowęzła i studia RTV;
- 10) nadzór nad utrzymaniem w należyтым stanie technicznym powierzonego sprzętu i urządzeń;
- 11) koordynowanie działalności kulturalno-oświatowej prowadzonej w oddziałach mieszkalnych;
- 12) zgłaszanie do preliminarza wydatków budżetowych potrzeb w zakresie prowadzonej działalności kulturalno-oświatowej;
- 13) współdziałanie z wychowawcami w zakresie realizacji programów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1.**

§ 107. 1. Wychowawca działu penitencjarnego ds. sportu organizuje i nadzoruje zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu w zakładzie karnym.

2. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) realizowanie zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu dla skazanych;
- 2) utrzymywanie kontaktów z instytucjami zajmującymi się działalnością sportową w celu wzbogacenia form pracy w jednostkach penitencjarnych;
- 3) organizowanie masowych imprez sportowo – rekreacyjnych dla skazanych;
- 4) wnioskowanie w sprawie powołania i nadzorowanie zespołów skazanych ds. zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 5) zapobieganie negatywnym przejawom podkultury przestępczej wśród osadzonych, poprzez poznawanie skazanych i kształtowanie atmosfery wychowawczej w trakcie trwania zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 6) koordynowanie zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu prowadzonych w oddziałach mieszkalnych;
- 7) nadzór nad utrzymaniem w należyтым stanie obiektów, urządzeń i sprzętu sportowego;
- 8) prowadzenie dokumentacji dotyczącej realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków;

¹¹ szybka nowelizacja

- 9) zgłaszanie potrzeb do preliminarza wydatków budżetowych w zakresie prowadzonej działalności z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 10) współdziałanie z wychowawcami w zakresie realizacji programów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1.**

§ 108. 1. Wychowawca działu penitencjarnego ds. biblioteki organizuje pracę biblioteki w zakładzie karnym i odpowiada materialnie za powierzone mienie biblioteczne.

2. Do jego obowiązków należy kompletowanie, udostępnianie i utrzymywanie w należyłym stanie księgozbioru bibliotecznego, a w szczególności:

- 1) dobór i zakup książek;
 - 2) dobór i prenumerata oraz kolportaż prasy;
 - 3) opracowywanie i konserwacja księgozbioru;
 - 4) prowadzenie ewidencji i sprawozdawczości dotyczącej biblioteki;
 - 5) organizacja i nadzór nad właściwym funkcjonowaniem punktów bibliotecznych oraz czytelni i wypożyczalni prasy;
 - 6) organizacja pracy i nadzór nad właściwym wykonywaniem obowiązków przez skazanych zatrudnionych w bibliotece oraz opracowywanie zakresów czynności skazanym zatrudnionym;
 - 7) popularyzacja czytelnictwa, między innymi w formie konkursów czytelniczych, wieczorów literackich, wystaw, audycji własnych radiowęzła;
 - 8) współdziałanie z wychowawcami w zakresie tworzenia oraz prowadzenie zespołów skazanych;
 - 9) współpraca z bibliotekami publicznymi i podmiotami określonymi w art. 38 § 1 kodeksu;
 - 10) współdziałanie z wychowawcą ds. kulturalno – oświatowych w zakresie organizacji czasu wolnego skazanych;
- 11) współdziałanie z wychowawcami w zakresie realizacji programów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1.**

§ 109. 1. Wychowawca działu penitencjarnego ds. pomocy postpenitencjarnej organizuje udzielanie świadczeń materialnych i niematerialnych, których celem jest wspomaganie skazanych w zachowaniu lub uzyskaniu umiejętności społecznej readaptacji po opuszczeniu zakładu karnego.

2. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) rozpoznawanie potrzeb postpenitencjarnych skazanych oraz, w razie potrzeby, opracowanie planu pomocy postpenitencjarnej;
- 2) przyjmowanie na rozmowy indywidualne skazanych zgłoszonych przez wychowawcę oddziału, w zakresie problemów związanych z udzieleniem pomocy postpenitencjarnej;
- 3) organizowanie zajęć grupowych mających na celu inspirowanie działań samopomocowych ukierunkowanych na przezwyciężenie problemów wymagających interwencji socjalnej;
- 4) zapewnienie dostępu do informacji o zasadach ubiegania się o pomoc w zakresie rozwiązywania problemów istotnych dla przygotowania skazanych do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie;
- 5) wnioskowanie lub opiniowanie próśb o udzielanie świadczeń w formach, o których mowa w art. 41 § 1, art. 165 § 4, art. 166 § 2 - 3 oraz art. 167a § 3 kodeksu;

- 6) prowadzenie poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i uzyskiwania pomocy udzielanej przez właściwe instytucje oraz organizacje pozarządowe działające w środowisku otwartym;
- 7) współpraca z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 kodeksu, zwłaszcza z sądowym kuratorem dla dorosłych, organami zatrudnienia oraz organami pomocy społecznej, których celem działania jest pomoc w readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady karne;
- 8) planowanie środków na pomoc postpenitencjarną i ich prawidłowe wydatkowanie;
- 9) prowadzenie dokumentacji dotyczącej sposobu realizacji zadań wynikających z zakresu czynności;
- 10) przeprowadzanie rozmów końcowych ze skazanymi i tymczasowo aresztowanymi zwalnianymi z zakładu karnego;
- 11) dokonywanie okresowych analiz i sprawozdań wymaganych przepisami;
- 12) współdziałanie z wychowawcami w zakresie realizacji programów, o których mowa w § 2 ust 1 pkt 1.**

§ 110. 1. Psycholog (młodszy psycholog) w zakładzie karnym prowadzi badania psychologiczne oraz oddziaływania psychokorekcyjne wobec skazanych.

2. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) prowadzenie, we współpracy z wychowawcami, programów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1;**
- 2) sporządzanie orzeczeń psychologiczno-penitencjarnych i opinii psychologicznych oraz weryfikowanie w miarę potrzeby zawartych w nich wskazań i ustaleń;
- 3) wnioskowanie w sprawie kierowania skazanych wymagających oddziaływania specjalistycznego do systemu terapeutycznego;
- 4) podejmowanie oddziaływań psychokorekcyjnych wobec skazanych obejmowanych badaniami oraz wykazujących szczególne trudności w przystosowaniu się do wymagań wynikających z regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności;
- 5) udzielanie pomocy wychowawcom w opracowywaniu indywidualnych programów oddziaływań i realizacji oddziaływań wychowawczych;
- 6) prowadzenie szkoleń mających na celu popularyzację wiedzy z zakresu psychospołecznych mechanizmów zachowania;
- 7) podejmowanie, we współpracy z wychowawcami, a w razie potrzeby także z innymi funkcjonariuszami oddziaływań:
 - a) kształtujących środowisko wychowawcze, a zwłaszcza zapobiegających wzajemnej demoralizacji skazanych,
 - b) zapobiegających aktom samoagresji skazanych,
 - c) motywujących skazanych uzależnionych do podjęcia terapii, a po jej zakończeniu służących podtrzymaniu efektów odbytej terapii,
 - d) zapobiegających zachowaniom skazanych, które prowadzą do konieczności stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz wyrażanie opinii w kwestii zastosowania lub zaprzestania stosowania tych środków oraz monitorowanie zachowania w okresie ich stosowania, a także bezpośrednio po zastosowaniu;
- 8) prowadzenie dokumentacji wynikającej z realizowanych zadań, w szczególności:
 - a) rejestru skazanych przyjętych przez psychologa,

- b) rejestru skazanych objętych badaniami psychologicznymi,
- c) teczek zawierających kopie orzeczeń psychologiczno-penitencjarnych wraz z materiałami pomocniczymi z badań;

9) przechowywanie kopii opinii, o których mowa w § 12 ust. 1 pkt 1 i 5 rozporządzenia.

§ 111. 1. Starszy psycholog w zakładzie karnym prowadzi badania psychologiczne oraz oddziaływania psychokorekcyjne wykonując obowiązki, o których mowa w § 110.

2. Ponadto, do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) udzielanie instruktażu nowo przyjętym psychologom w zakresie zdobywania praktycznych umiejętności zawodowych szczególnie w realizacji zadań diagnostycznych, psychokorekcyjnych i doradczych;
- 2) opracowywanie specjalistycznych programów adresowanych do wybranych grup skazanych oraz zgłaszanie zapotrzebowania na środki finansowe niezbędne do ich realizacji;
- 3) prowadzenie zajęć o charakterze edukacyjnym i psychokorekcyjnym z wybranymi grupami skazanych;
- 4) inicjowanie i organizowanie współpracy z podmiotami wymienionymi w art. 38 § 1 kodeksu w celu realizacji specjalistycznych programów;
- 5) sprawowanie merytorycznego nadzoru nad prawidłowym wykonywaniem zadań zawodowych przez młodszych psychologów i psychologów.

§ 112. 1. Kierownik działu terapeutycznego sprawuje nadzór organizacyjny i merytoryczny nad prowadzeniem oddziaływań terapeutycznych, a w szczególności:

- 1) organizuje pracę zespołu terapeutycznego w sposób zapewniający pełną realizację programu oddziału terapeutycznego;
- 2) koordynuje przyjmowanie skazanych do oddziału terapeutycznego i wypisywanie skazanych po zakończeniu terapii;
- 3) zgłasza do preliminarza wydatków budżetowych potrzeby działu terapeutycznego oraz nadzoruje właściwe i racjonalne wykorzystanie wyposażenia i sprzętu zakupionego dla potrzeb działu;
- 4) inicjuje współdziałanie z pozawięziennymi placówkami terapeutycznymi, instytucjami, organizacjami społecznymi o profilu działalności zgodnym ze specjalizacją oddziału;
- 5) przewodniczy posiedzeniom zespołu terapeutycznego;
- 6) uczestniczy w porozumieniu z kierownikiem działu ochrony w ustalaniu stałej obsady stanowisk oddziałowych pełniących służbę w oddziale terapeutycznym;
- 7) prowadzi dokumentację pracy działu, a w szczególności:
 - a) rejestr skazanych przyjętych do oddziału terapeutycznego,
 - b) ¹²
 - c) **dziennik protokołów z posiedzeń zespołu terapeutycznego;**

a w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych ponadto:

- a) rejestr skazanych zgłoszonych do oddziału terapeutycznego,
- b) dokumentację badań, o których mowa w § 71.

2. Kierownik działu terapeutycznego wykonuje ponadto odpowiednio, w odniesieniu do działu terapeutycznego zadania, o których mowa w § 103.

¹² uchylony

§ 113. 1. Psycholog działu terapeutycznego realizuje oddziaływania terapeutyczne, w szczególności:

- 1) uczestniczy w opracowywaniu oraz weryfikowaniu indywidualnych diagnoz i programów terapeutycznych;
- 2) uczestniczy w realizacji programu terapeutycznego oddziału, w tym prowadzeniu grupowych i indywidualnych zajęć terapeutycznych oraz innych zajęć, w zakresie określonym przez kierownika działu terapeutycznego.

2. Psycholog działu terapeutycznego wykonuje ponadto w odniesieniu do skazanych przebywających w oddziale terapeutycznym obowiązki, o których mowa w § 110, a w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych, z wyjątkiem określonych w ust. 2 pkt 8¹³ lit. a.

§ 114. 1. Wychowawca działu terapeutycznego, wykonując wobec skazanych przebywających w oddziale terapeutycznym obowiązki, o których mowa w § 104 ust. 1 - 2, realizuje zadania z zakresu oddziaływań terapeutycznych.

2. Ponadto do jego obowiązków należy uczestniczenie w posiedzeniach zespołu terapeutycznego, a w szczególności:

- 1) udział w opracowywaniu oraz weryfikowaniu indywidualnych diagnoz i programów terapeutycznych;
- 2) udział w realizacji programu terapeutycznego oddziału, w zakresie, określonym przez kierownika działu terapeutycznego.

§ 115. Inspektor (instruktor) działu terapeutycznego ds. terapii uzależnień realizuje zadania z zakresu oddziaływań terapeutycznych wobec przebywających w oddziale skazanych uzależnionych, a w szczególności:

- 1) uczestniczy w opracowaniu indywidualnych diagnoz i programów terapeutycznych;
- 2) prowadzi terapię indywidualną skazanych, a zwłaszcza:
 - a) motywuje skazanych do udziału w terapii,
 - b) pomaga skazanym w zrozumieniu procesu terapii,
 - c) nadzoruje i ukierunkowuje realizację przez skazanych indywidualnych programów terapeutycznych,
 - d) monitoruje przebieg terapii oraz dokonuje w trakcie terapii ocen częściowych postępów skazanego,
 - e) uczestniczy w przygotowaniu oceny końcowej przebiegu i efektów terapii;
- 3) prowadzi grupowe zajęcia terapeutyczne i inne zajęcia grupowe w zakresie określonym w programie oddziału;
- 4) współpracuje z wychowawcą w kształtowaniu właściwej atmosfery wśród skazanych;
- 5) dokumentuje przebieg i efekty terapii, w teczkach terapeutycznych skazanych.

§ 116. Inspektor (instruktor) działu terapeutycznego ds. terapii zajęciowej uczestniczy w opracowywaniu indywidualnych programów terapeutycznych oraz realizuje terapię zajęciową, w zakresie określonym w programie oddziału terapeutycznego, w szczególności:

- 1) prowadzi terapię zajęciową zgodnie z zaleceniami zawartymi w indywidualnych programach terapeutycznych, oraz wymogami BHP i przepisami ochronnymi;
- 2) zabezpiecza sprzęt i materiały niezbędne do prowadzenia terapii zajęciowej;

¹³ szybka nowelizacja

- 3) zgłasza zapotrzebowania na środki finansowe niezbędne do prowadzenia terapii i nadzoruje ich właściwe wydatkowanie;
- 4) sprawuje nadzór nad stanowiskami pracy, materiałami i narzędziami użytkowymi przez skazanych;
- 5) współpracuje z wychowawcą w zakresie kształtowania środowiska wychowawczego, a w zwłaszcza zapobiegania wzajemnej demoralizacji skazanych i aktom samoagresji;
- 6) współdziała z inspektorem ds. zatrudnienia osadzonych i BHP w zakresie organizowania pracy dla skazanych;
- 7) prowadzi dokumentację dotyczącą realizacji zadań wynikających z zakresu czynności, w szczególności:
 - a) rejestr skazanych uczestniczących w terapii zajęciowej,
 - b) księgę inwentarzową zakupu materiałów do terapii zajęciowej,
 - c) rejestr wytworów gotowych terapii zajęciowej.

§ 116 a. W zakresach czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych nie zamieszcza się zadań, które nie mieszczą się w obszarze oddziaływań penitencjarnych i stanowią dla nich zadania dodatkowe, chyba że wynikają one z odrębnych przepisów.

§ 116 b. Funkcjonariuszom i pracownikom działów penitencjarnych i terapeutycznych można zlecać do wykonania jednorazowo lub na czas określony zadania dodatkowe, nieokreślone w ich zakresach czynności, celem zapewnienia w zakładzie karnym właściwej organizacji oddziaływań penitencjarnych, z uwzględnieniem § 116a.

§ 117. 1. Przepisy zarządzenia stosuje się odpowiednio w aresztach śledczych w pracy penitencjarnej z tymczasowo aresztowanymi.

2. Przez użyte w zarządzeniu określenie „zakład karny” rozumie się odpowiednio areszt śledczy.

§ 118. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia podpisania.

**Dyrektor Generalny
Służby Więziennej**

gen. Jacek Pomiankiewicz